

Nekaj napotkov za usmerjanje v poklic

Pravilno usmeriti posameznega učenca v poklic ni le odločitev enkratnega preudarka, marveč je proces daljšega opazovanja in ugotavljanja njegovih ročnih spretnosti in duševnih sposobnosti. Zato se je treba v vsakim učencem posebej ukvarjati že ob vstopu v šolo.

Priporočljivo je, da vsak razrednik od prvega do sedmega razreda vodi o vsakem učencu beležke o spretnostih in sposobnostih, ki jih opazi ob tej ali oni priložnosti.

Vse nabrane ugotovitve pretehtamo, ko učenec začne obiskovati osmi razred.

Da nas ne bi čas prehitel, je treba z usmerjanjem v poklic začeti z učenci, ki nameravajo zapustiti v tek. šol. letu šolo, že kar v začetku šolskega leta in ne, kakor običajno, zadnje mesece šolskega leta.

Učencu, ki se sam ne more odločiti, kam naj gre, je treba pomagati z različnimi nasveti in pobudami. Za take učence se je treba predhodno zanimati, če to zahteva nobenih pismenih podatkov, pri učiteljih, ki so učenca učili v nižjih in višjih razredih, in prisluhniti, kaj bodo povedali o učencu.

Ako hočemo doseči pozitivne uspehe, se mora celotno delo odvijati načrtno. Smoter našega prizadevanja mora biti v tem, da vzgojimo in usmerimo učence v tisto dejavnost, za katero kaže posameznik potrebne sposobnosti in veselje. Ako pa hočemo doseči v tej smeri zaželene uspehe, se moramo najprej sami dodobra oborožiti z znanjem, zlasti s področja psihologije, sociologije, pedagogije in mentalne higijene. Hkrati pa moramo imeti jasno sliko o poklicih in problematiki teh poklicev.

Včasih so izbirali in določevali poklic posameznikom ali učiteljem, ki se je najbolj vbadal z otrokom, ali pa je bil prepričan izbir ambiciji staršev in sorodnikov. Poklice so izbirali oboji ne glede na to, ali je bil posameznik z izbranim poklicem zadovoljen in ali je imel potrebne zmožnosti za izbrani poklic. Največkrat je bilo s tako izbiro tako, da je bil otrok s poklicem nezadovoljen in da ga je opravljal vse življenje z nevoljo in prisiljeno. Danes je povsem drugače. V prvi vrsti si izbira poklice učencev sam s pomočjo staršev, nato šele svetujejo pedagogi, zdravniki, strokovnjaki, mojstri, delavci, poklicni svetovalci in zavodi za posredovanje dela.

Pedagogi pogosto naletimo pri usmerjanju v poklice na celo vrsto problemov, s katerimi nismo v celoti seznanjeni; zato se je treba najprej začetni usposabljanje in to tako, da predelamo najpotrebnejšo literaturo, ki je na razpolago. Šele nato poiščemo stik z učenci. Sam delam tako, da najprej učence razvrstim v tri skupine. V prvo uvrstim tiste, ki končajo obvezno šolanje in ki šolanje ne bodo nadaljevali, v drugo tiste, ki nadaljujejo šolanje na kakšni šoli s praktičnim poukom in učence v gospodarstvu, in v tretjo tiste, ki bodo obiskovali šole II. stopnje t. j. tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo, gimnazije in šole, ki usposablja učence za javne službe.

Na prvem sestanku »krožka za usmerjanje v poklice« v začetku šolskega leta povem, da se bo treba vsekakor do konca šolskega leta, če ne prej, odločiti, ali pojde kdo v poklic ali pa bo nadaljeval šolanje.

Na sestankih, ki sledijo, sistematično seznanjam vse učence s poklici. Prikažem jim, da imamo skupno 27 strokovnih (rudarsko, kovinsko, grafično, gradbeno, prometno, kmetijsko, gozdarsko, trgovinsko, gostinstvo, gospodinjstvo, administrativno itd.) s približno 520 poklici. (Podatki so vzeti po brošuri tov. Bertoničja).

Jasno, da o vseh poklicih ni mogoče govoriti, saj tudi, odkrito povedano, predavatelj ni kos nalogi, zakaj za velik del poklicev ne vemo, kakšen je delovni proces, kateri material je treba obdelovati, kakšni so pogoji za sprejem in katere zmožnosti mora pokazati učenec. Na teh sestankih obravnavam v glavnem le tiste stroke, za katere so se posamezniki odločili, zato je treba prvotno učence anketirati. Te stroke je treba nato obdelati na tančino in tako, da je vsak posameznik seznanjen z njo.

V nadaljnjih urah je treba učence seznaniti z ustrojem našega šolstva. V ta namen si napravimo večji grafikon, iz katerega je razvidno, v katere šole se lahko otrok vključi.

Najprej razčlenimo šole prve stopnje, v katere so vključene šole s praktičnim poukom in za učence v gospodarstvu:

1. Šole za industrijo in rudarstvo, kamor vključimo sledeče stroke: kovinsko, elektrogospodarsko, rudarsko, metalurško, za proizvodnjo in predelavo kovin, za lesno predelovalno stroko in proizvodnjo papirja, za tekstilno stroko, usnjarsko, gumarsko ter grafično.
2. Šole za gradbeništvo.
3. Šole za promet.
4. Šole za kmetijstvo in gozdarstvo.
5. Šole za trgovino in gostinstvo.

Druga faza šolske reforme:

Vsebinsko poglobljanje vzgojnoizobraževalnega sistema

Prosvetno-kulturni zbor skupščine SR Slovenije je sprejel odlok o soglasju k sklepu o spojitvi zavoda za napredek šolstva SRS in zavoda SRS za strokovno izobraževanje ter o preosnovanju teh zavodov v zavod za šolstvo SRS. — Poslanci so razpravljali tudi o predlogih za izboljšanje prosvetno-pedagoške službe.

Ko je republiški sekretar za prosveto in kulturo Tomo Martelanc na 25. seji prosvetno-kulturnega zbora skupščine SR Slovenije dne 25. oktobra govoril o predlogu za spojitve obeh dosedanjih republiških zavodov — na napredek šolstva in pa za strokovno izobraževanje — je dejal, da se je akcija za združitve obeh zavodov začela že pred gospodarsko reformo, čeprav povsem ustreza njenemu duhu, saj gre pri tem za racionalizacijo teh služb in pa za njihovo čimvečjo,

republiški zavod za prosvetno-pedagoško službo. Tudi splošni zakon o šolstvu določa enotni sistem vzgoje in izobraževanja, zato se zdi, da ločitev splošnoizobraževalnega šolstva od strokovnega, ki je bila včasih nujna zaradi izvajanja šolske reforme, zdaj pa ni več potrebna. Lahko bi dejali, da smo zdaj v drugi fazi šolske reforme: v prvi smo rešili osnovna organizacijska vprašanja, zdaj pa smo pred tem, da vsebinsko poglobljamo celotni vzgojni in izobraževalni sistem.

tej spojitvi obeh zavodov za kakšno nezaupnico njenemu dosedanjemu vodstvu in delovnim skupnostim.

VSEBINSKO POENOTENJE DELA PROSVETNO-PEDAGOŠKE SLUŽBE

Ob razpravi o spojitvi obeh zavodov in osnovanju zavoda za šolstvo SRS je bilo govora tudi o smotnejši organizaciji in izpopolnitvi prosvetno-pedagoške službe. O tem je podrobneje govoril (med drugimi) pomočnik sekretarja za prosveto in kulturo Franc Galič.

Predlog za smotnejšo organizacijo in izpopolnitev prosvetno-pedagoške službe, ki ga je izdelal republiški sekretariat za prosveto in kulturo v sodelovanju z zavodom za napredek šolstva, zavodom za strokovno izobraževanje in pedagoškim inštitutom, predvideva predvsem potrebo po večji koordinaciji vsebine, oblike in metod dela med pedagoškim inštitutom, zavodom za šolstvo in zavodi PPS ter potrebo po združitvi nekaterih obstoječih zavodov PPS v močnejše in bolj organizirane institucije. Predlagane izpopolnitve in spremembe naj bi omogočile prosvetno-pedagoški službi, da bi celoviteje in bolj uspešno kot doslej opravljala naloge, za katere je po zakonu zadolžena. Pri tem pa ne gre za nikakršno spremembo osnovne koncepcije prosvetno-pedagoške službe, temveč za organsko nadaljevanje njenega razvoja v zadnjih letih, v skladu z razvojem celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema. Predvsem so dosedanje izkušnje pokazale, da mora prosvetno-pedagoška služba delovati v republiki kot enotna strokovna služba — kljub temu, da je organizirana v samostojnih zavodih, ki morajo biti obenem tesno povezani s svojim neposrednim okoljem, predvsem seveda z organi občinskih skupščin. Zato je nujno, da dela prosvetno-pedagoške službe po enotnem okvirnem delovnem načrtu, ki naj bi ga s sodelovanjem z zavodi PPS pripravil zavod za šolstvo. Tako bi bilo omogočeno, da bi zavodi PPS lahko aktivno medsebojno sodelovali ter si pomagali pri obsežnejših in zahtevnejših nalogah; tega je bilo v dosedajših praksi odločno premalo. Zavodi so bili dostikrat prepuščeni sami sebi, tako da je prihajalo do njihove različne usmerjenosti tudi pri obravnavanju važnih načelnih vprašanj pedagoškega dela ali organizacije in

razvoja vzgojnoizobraževalnega sistema. Razen tega je neenotno delo prosvetno-pedagoške službe povzročilo, da so se zavodi lotevali tudi zahtevnih proučevalnih nalog, ki so presegale njihove zmožnosti, in so bili rezultati včasih kaj skromni. Dostikrat pa so tudi dragoceni izsledki posameznih zavodov ostali skriti širši pedagoški javnosti, po drugi strani pa je prihajalo do nepotrebnega dupliranja dela ipd. Stevilne dosedanje razprave, v katerih so sodelovali zastopniki občinskih skupščin, družbenih organizacij, šol, kakor tudi zavodov PPS, so potrdile, da obstoji tako potreba kakor tudi želja po tesnejšem sodelovanju na tem področju, tako da ni nobene nevarnosti, da bi se težnja po vsebinskem poenotenju in usklajitvi dela prosvetno-pedagoške službe tolmačila kot nezdrava težnja po centralizaciji, ali da bi pomenila kratenje samoupravnih pravic zavodov ali omejevanje pristojnosti občinskih skupščin — ustanoviteljic zavodov.

PROSVETNO-PEDAGOŠKA SLUŽBA NA ŠOLAH DRUGE STOPNJE — NALOGA REPUBLIŠKEGA ZAVODA ZA ŠOLSTVO

Prav tako je bilo v omenjenih razpravah čutiti popolno soglasje glede potrebe po racionalni delitvi dela med posameznimi institucijami, ki so posredno ali neposredno zadolžene za izvajanje prosvetno-pedagoške službe, se pravi med pedagoškim inštitutom, zavodom za šolstvo in zavodi PPS. Predvsem se je pokazalo, da je nujno — zaradi potreb pedagoške prakse, kakor tudi zaradi ustanovitve pedagoškega inštituta —, da se premakne težišče dela republiškega zavoda. Stevilne in upravičene so bile kritike, da je republiški zavod preveč odmaknjen od neposrednih potreb na terenu, preveč zadolžen s teoretičnimi raziskavami in analizami ter premalo z neposrednim delom na šolah ali s sodelovanjem ali nujenjem pomoči zavodom za prosvetno-pedagoško službo. Tako stanje je povzročilo dvojno škodo: na eni strani je onemogočalo, da bi se teoretični izsledki dovolj hitro ujavljali in uveljavljali pri pedagoškem delu na šolah, na drugi strani pa ta republiška institucija ni mogla dovolj ažurno spremljati stanja na šolah, na podlagi katerega bi se lahko orientirala v pogledu najbolj perečih potreb pri proučevanju delu. Neposredno sodelovanje republiškega zavoda pri izvajanju prosvetno-pedagoške službe na šolah druge stopnje, kot ga predvideva predlog, bo zaradi tega pomemben z dveh vidikov. Izpolnilo bo vrzel v prosvetno-pedagoški službi, ki je bila za šole druge stopnje zelo šibko razvita, obenem pa bo omogočilo, da bo republiški zavod z neposrednimi stiki s šolami, česar doslej ni bilo.

Najbolj zahtevno in občutljivo pa je vprašanje združevanja zavodov PPS oziroma ukinitve nekaterih obstoječih zavodov. Glede tega so mnenja precej deljena. Problem je v specifičnem položaju, ki ga ima prosvetno-pedagoška služba v našem šolskem sistemu. V razpravah je bila velikokrat načeta tako imenovana dvojnost njenega položaja in njene vloge. Obe osnovni karakteristiki te službe, kakor jih definira zakon o prosvetno-pedagoški službi — strokovno proučevalna in pedagoško nadzorna funkcija —, terjata, da so zavodi tesno povezani z neposrednim družbenim okoljem, da so blizu šolam, kar govori v prid manjšim zavodom, obenem pa terjajo zahteve in široke naloge močno in kvalitetno strokovno zasedbo, katere pa v majhnih zavodih ni mogoče realizirati. Tu je dilema. Vendar pa bo ta problem — tako se zdi — z realizacijo sedanjega predloga le možno zadovoljivo rešiti.

Prosvetno-kulturni zbor skupščine SRS je zatem sprejel predlog zakona o zavodu za šolstvo SRS in obenem tudi priporočilo občinskim skupščinam, naj v soglasju z zavodi za prosvetno-pedagoško službo proučijo izpopolnitev organizacije in metod dela te službe.

Kam? Morda se bo po končani osemletki odločila za pedagoško gimnazijo? (Foto Franc Brus, osnovna šola M. Bračiča, Kočevje)

6. Vajenske šole.
 7. Gospodinske šole.
 8. Administrativne šole.
- Zatem razčlenimo šole druge stopnje, kamor vključimo tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe:
1. Tehnične šole.
 2. Učiteljske in vzgojiteljske šole.
 3. Ekonomске šole.
 4. Zdravstvene šole.
 5. Vajenske šole.
 6. Kmetijske šole.

Za vsako šolo je treba učence seznaniti 1. v katerem kraju je šola, 2. kakšni so pogoji za sprejem, 3. koliko časa traja šolanje, 4. za katere poklice se usposobijo kandidati, 5. iz katerih predmetov mora napraviti sprejemni izpit, 6. ali je na razpolago internat in kolikšna je kapaciteta internata in koliko znašajo mesečni stroški v internatu.

Učencem, ki so se odločili, da nadaljujejo študij na gimnaziji, je treba pojasniti, da lahko nadaljujejo po maturi študij na univerzi, višjih šolah in akademijah.

Visokošolskega študija učencem ni treba podrobneje prikazati, ker je to naloga gimnazije. Ko je omenjam gimnazijski študij, se mi zdi nujno potrebno opozoriti na to, kako bi bilo potrebno pri vsaki gimnaziji organizirati tečaje za administracijo, domačo in tujo korespondenco, tečaj daktilografije, tehničnega risanja, tečaje za laborante, knjižničarje, radiotehnike ipd. Vse to bi bilo treba organizirati zaradi tega, da bi se posamezni kandidati, ki slučajno ne bi zmogli visokošolskega študija, le še lahko vključili v kak poklic. Pa tudi sicer tako znanje ni nikoli odveč.

Tisti, ki usmerja v poklice, mora imeti dobro razvit opazovalni čut.

Opazovati mora predvsem psihofizične sposobnosti učencev, kot npr.:

- kakšne so sposobnosti učenca,
- kaj najrajši dela v prostem času,

(Nadaljevanje na 2. strani)

učinkovitost. Pri tem pa ne gre zgolj za varčevanje, temveč nam ta ukrep narekuje nove zahteve in novi pogoji. Pred kratkim ustanovljeni pedagoški inštitut je od obeh zavodov prevzel raziskovalne in proučevalne naloge, hkrati pa tudi zakon o prosvetno-pedagoški službi predvideva enoten

To nalogo pa lahko opravlja en sam zavod. Tak zavod lahko zagotovi enotnost splošnega in strokovnega izobraževanja, lahko ustrezneje zaposluje svoje strokovne delavce, enotno usmerja prosvetno-pedagoško službo in pa racionalneje uporablja sredstva. V nobenem primeru ne gre pri

Aktivnost republiške ZPM na relaciji

OTROK - ŠOLA - DOM

Podatki, da je v Sloveniji 393 društev prijateljev mladine s 76.100 člani in 62 občinskih zvez DPM z 2.300 delavci, dokazujejo, da je ta družbena organizacija ena izmed tistih, ki zajemajo izredno širok krog sodelavcev iz vseh krajev naše republike. Člani društev te organizacije opravijo vsako leto veliko številno prostovoljnih ur (samo lani v vrednosti več kot 90 milijonov din), pa naj so v to že vštete priprave za JPI, pomoč pri razširitvi materialne baze šol, otroških ustanov in drugih objektov za otroke. V nasprotju s tem pa dobijo ta društva za izvajanje svojih programov le minimalno finančno pomoč od občinskih skupščin in krajevnih skupnosti oziroma SZDL — ali pa sploh ne. Edini dohodek teh društev je torej članarina (10 do 20 din), ki pa jo v celoti obdrža za svoje dejavnosti in delo z otroki.

Sredstva so bila problem torej že v preteklosti, sedanjí »poseg« pa obetajo še slabši finančni položaji. Tako so npr. nekaterim občinskim zvezam (Murska Sobota, Hranstnik, Novo mesto, Jesenice, Kranj idr.) ob rebalansih proračunov občinskih skupščin znatno znižali dotacije, drugod so ostale nespremenjene (Zalec, Ljubljana-Moste, Center, Ljutomer, Sevnica), medtem ko o kakšnem povečanju doslej še ni bilo slišati.

Na seji predsedstva ZPM, ki je bila 21. oktobra v Ljubljani,

so kritično razpravljali prav o stanju občinskih zvez in društev ter ugotovili, da je dejavnost nekaterih med njimi še vse premaloma učinkovita. Zakaj? Morda je eden od vzrokov prav v kadrovskem sestavu, drugi pa v delitvi dela? Ne gre zanikati dveh osnovnih nalog, ki jih opravljajo občinske zveze: to so po eni strani zelo pomemben činitelj v odnosu do občinske skupščine, po drugi strani pa aktiven mobilizator članstva. V prihodnje bo treba spremeniti strukturo teh zvez, vključevati vanje strokovno vodstvo in pa — mnogo bolj kot doslej — delati z ljudmi na terenu, jih aktivirati in animirati za delo. Izdelava jasnega koncepta razrešitev vsebine in metod dela pa je ena od osnovnih nalog zveze, preden začne z novimi nalogami, ki si jih je začrtala v programu za prihodnje leto.

Potrebno pa je še nekaj: številni nalogi, ki jih je obsegal dosedanjí program ZPM bo treba brez dvoma skrajšati. Kajpak s tem nihče ne misli, da bi jih morali pustiti vnmarr, temveč, da se bodo morali v prihodnje — temeljitej kot doslej — ukvarjati z njim drugi organi, zavodi in institucije, pristojni za to. Vsekakor ne smemo pozabiti, kaj je osnovna naloga te organizacije: koordinirati delo organizacij, zavodov, družbenih služb in organov, ki imajo v svojem programu dejavnost, pomembno za skrb, varstvo

in vzgojo otrok in mladine ter pomoč družini. Tudi v prihodnje bo ena njenih temeljnih nalog odkrivati probleme na terenu in uspešno opozarjati nanje, obenem pa opravljati preventivno delo povsod, kjerkoli je mogoče. V sedanjem obdobju, ko je število socialnih in vzgojnih problemov iz dneva v dan večje, pa bo aktivnost organizacije ZPM posebno na relaciji otrok—šola—dom prav gotovo pomembnejša kot kdajkoli.

M. K.

Družbene službe v novih pogojih dela

Pred plenumom republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti

Dne 8. t. m. bo v Ljubljani plenarno zasedanje republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti; na dnevnem redu seje bo kot glavna točka problematika družbenih služb v novih pogojih dela. Obravnavali bodo dinamiko in problematiko proračunske potrošnje, probleme organizacije in dela zavodov, posebej pa se razvoj in problematiko posameznih dejavnosti, možnosti za valorizacijo osebnih dohodkov v družbenih službah ipd. Iz obširnega gradiva, ki je pripravljeno za to sejo, objavljamo v prirejeni obliki nekaj iz poglavja »samoupravljanje v družbenih službah« — samoupravljanje v vzgojno izobraževalnih dejavnostih.

Razvoj samoupravljanja na področju vzgojno-izobraževalne dejavnosti je šel svojo specifično pot. Z analizo statuta v preteklem letu je pokazala na določene organizacijske pomanjkljivosti samoupravnega mehanizma. Danes lahko ugotavljamo, da eno leto po tem, vrsta teh pomanjkljivosti še vedno ni odpravljena. Pri tem ne mislimo samo nepravilnosti formalne narave, čeprav bi tudi te morali korigirati. Veliko bolj so problematične pomanjkljivosti v samoupravnih aktih, od katerih je odvisna vsebina dela samoupravnih organov.

V nekaterih šolah imajo samoupravne organe še vedno tako formalne, da se po eni strani duplira obravnavanje problemov, po drugi pa onemogoča sodelovanje vsem zaposlenim. To je predvsem v tistih primerih, kjer imajo v majhnih kolektivih dva organa: upravni odbor in svet delovnega kolektiva, namesto da bi funkcije voljenega sveta opravljal celotni kolektiv. Po vsebini dela se ti samoupravni organi različno uveljavljajo. Skupno vsem je, da pretežno del časa posvečajo finančno-materialni problematiki, manj pa se ukvarjajo z učno-vzgojno problematiko oziroma kvaliteto dela. To je nedvomno velika pomanjkljivost, ki bo usodno vplivala na nadaljnji razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Kajti iluzorno je pričakovati, da bo kvaliteta vzgojno-izobraževalnega dela sama po sebi porasla, če bomo povečali sredstva zanj. Čeprav je res, da je solidnejša materialna baza osnovni pogoj za kvalitativni dvig vzgoje in izobraževanja, pa brez večjega angažiranja samoupravnih organov v to smer le ne moremo izboljšati položaja.

Gospodarska reforma, ali točneje: krčenje proračunskih sredstev naj bi ne vplivalo na poslabšanje položaja v tej dejavnosti, vendar pa v resnici temu ni tako. Res je večina občin pustila šolam v celoti planirana sredstva za leto 1965, oziroma je le del občin minimalno zmanjšal sredstva skladom za šolstvo. To pa kljub vsemu pomeni poslabšanje položaja. Šolski kolektivi so pridobili edino razliko med bruto in neto sredstvi za osebne dohodke zaradi zmanjšanih prispevkov. Osebnih dohodkov so po tem takem lahko povečali le za okroglo 10 odstotkov. Če pa upoštevamo, da so življenjski stroški porasli za mnogo več in da so se istočasno povečali materialni stroški šol, je jasno, da so tudi te ustanove materialno prizadete.

Izobraževanje odraslih v Italiji

Samoupravni organi v šolah so se v večini primerov prizadevali reševanja materialnega vprašanja in iskanja notranjih rezerv, vendar so njihovi uspehi neznatni. S tem nečemo reči, da je delo samoupravnih organov v šolah glede iskanja možnosti za boljše in bolj racionalno gospodarjenje jalovo. Nasprotno, to je za perspektivno gospodarjenje celo nujno. Pač pa z gotovostjo lahko trdimo, da so finančni rezultati minimalni.

Pri tem je zaskrbljujoče predvsem dejstvo, da samoupravni organi niso dovolj skrbno pretehtali in analizirali tistih predlogov, ki so posegali v sam obseg in kvaliteto dejavnosti. Prav tako so neprizadeto obravnavali predloge za krčenje sredstev, namenjenih za učbenike in šolske malice.

Ta dejstva namreč kažejo na to, da samoupravni organi v šolah še vedno niso dorasli reševanju celotne problematike vzgoje in izobraževanja, ki vključuje seveda tudi skrb za otroke. Dogaja se tudi, da zaradi zmanjšanih sredstev prihaja do nepravilnega reševanja kadrovske politike. Ker so honorarne ure, ki jih opravljajo zaposleni v ustanovi, cenejše, mirno prevzemajo prekomerno učno obveznost in ne nameščajo novih, strokovno sposobnih kadrov, čeprav imajo za to možnost. Ker so kadri z večjo strokovno kvalifikacijo tudi dražji, sprejemajo raje kadre, ki imajo manjšo strokovno kvalifikacijo in podobno. Pri tem pa se ne zavedajo, da s tako politiko delajo veliko škodo, ki v končni fazi zahteva še večja materialna sredstva.

Samoupravljanje v šolstvu sicer v splošnem kaže kvaliteten premik in to neprimerno večjeje v tistih ustanovah, kjer so ravnatelji in člani kolektiva osebno zainteresirani in se zavzemajo za razvoj samoupravljanja. Največ si bo treba prizadevati za obogatitev vsebine dela samoupravnih organov. Prevzeti morajo odgovornost za celotno dejavnost, predvsem za kvaliteto dela in ne samo parcialno v glavnem za naloge materialno-finančne narave.

— za večje osebne dohodke zaposlenih, največkrat ni dosegla zaželenega uspeha.

Samoupravljanje v šolstvu sicer v splošnem kaže kvaliteten premik in to neprimerno večjeje v tistih ustanovah, kjer so ravnatelji in člani kolektiva osebno zainteresirani in se zavzemajo za razvoj samoupravljanja. Največ si bo treba prizadevati za obogatitev vsebine dela samoupravnih organov. Prevzeti morajo odgovornost za celotno dejavnost, predvsem za kvaliteto dela in ne samo parcialno v glavnem za naloge materialno-finančne narave.

Administrativno-računski servisi: da ali ne?

Iskanje vseh mogočih rezerv tudi v poslovanju vzgojno-izobraževalnih zavodov je prav gotovo utemeljeno. Dvomim pa, da bo mogoče urediti administrativno-računsko poslovanje teh zavodov na celotnem območju Slovenije z enako organizacijo poslovanja te službe, ker so pogoji za smotno in gospodarsko organizacijo poslovanja od občine do občine lahko različni. Primerjava organizacije in poslovanja teh služb pri zavodih s tistimi v gospodarskih delovnih organizacijah ni povsem na mestu. V gospodarskih delovnih organizacijah je končni smoter ustrezna prodajna cena, v kateri ima uprava točno določeno mesto in se vsaka resnična ali navidezna neracionalnost v poslovanju odrazi v končni ceni proizvoda, ki jo tržišče prenese ali pa ne. V naših zavodih pa je končni cilj doseči v danih pogojih kar najboljšo vzgojno-izobraževalno rezultate. Po svojem trenutnem videzu dražja storitev se lahko družbi kasneje bogato obrestuje — seveda, če ne gre za sporsljaj.

Delo ravnateljev vzgojno-izobraževalnih zavodov je težko in odgovorno, pestro in obsežno. Največja je odgovornost ravnatelja na pedagoško-vodstvenem področju njegovega dela. Zato se je pokazalo kot potrebno ravnatelje v največji možni meri razbremeniti administrativnih in računskih poslov. Ponekod so to vprašanje reševali tako, da si pomagajo glede na različne pogoje s honorarnimi močmi, ki so zaposlene polno ali delno, ali pa z rednimi uslužbenci. Zaradi oddaljenosti od središča, kjer bi posloval servis, takšna rešitev ni prišla v poštev. Ob sedanjem načinu računskega in bančnega poslovanja bi s tem ravnateljev ne razbremenili. (Stiki z računovodstvi, podpisovanje čekov, drugo.) Sam sem bil nekoč kot ravnatelj v takšnem položaju, pa smo zato skušali ustreči želji računovodje po ustrezni višini honorarja. Za ceno nekoliko višjih stroškov kot drugod, sem se mogel v večji meri posvečati pedagoško-vodstvenemu delu na šoli. (O delu in težavah, ko sem vodil računski in administrativni posle sam, bi lahko napisal posebno in zanimivo poglavje.)

Delo šol v žalski občini spremljam več kot dve leti. Iz razgovorov z ravnatelji sem povzel, da so z delom njihovega servisa zadovoljni. Administrativno-računsko poslovanje jih v nobenem primeru ne zaposluje v tolikšni meri, da bi bila prizadeta njihova primarna funkcija. Tako je bil z ustanovitvijo računskega servisa, ki je bil ustanovljen pri osnovni šoli Zalec in posluje že

več let uspešno, dosežen osnovni smoter: ravnatelji se lahko v polni meri posvečajo pedagoško-vodstvenemu delu.

Navajam še nekaj statističnih podatkov. Ob njih si lahko bralec ustvari določeno mnenje sam, če le vsaj približno pozna administrativno in računsko poslovanje.

V žalski občini dela 21 šol: 5 razvitih centralnih, 2 razviti samostojni, 1 nerazvita centralna, 1 nerazvita šola in 12 podružničnih šol. Tu so še predšolski varstveni zavod s podružnicami in nižja glasbena šola. V preteklem šolskem letu se je v osnovnih šolah šolalo 4412 učencev, ki so bili razporejeni v 150 oddelkih.

Osebnih prejemkov prejme mesečno povprečno 200 delavcev. Skozi računski servis se prelije letno približno pol milijarde dinarjev.

Servis vodi torej za šole finančno in materialno knjigovodstvo. Podružnične šole imajo v okviru finančnega načrta CS ločena sredstva za materialne in funkcionalne izdatke, njihova je celotna amortizacija opreme in polovična od stavb.

Celotno poslovanje opravi pet moči, včevši šefa računskega servisa. Ugotovil sem, da lahko dobe organi upravljanja v posameznih delovnih organizacijah vsak čas tekoče podatke in jim je omogočeno smotno gospodarjenje. Šef računovodstva se redno udeležuje sej organov upravljanja, je poizrtvovalen in zelo pokreten, ker je območje občine še kar obsežno in sklicujejo seje v popoldanskih ali večernih urah.

Administrativno poslovanje opravljajo na zavodih. Na večjih šolah imajo nameščene tajnice s polno zaposlitvijo, na manjših pa honorarne moči z nepolno zaposlitvijo, ali pa opravlja administrativne posle katera izmed učnih moči za manjši honorar, ker ima ravnatelj učno obveznost.

Na vprašanje v naslovu: administrativno-računski servisi: da ali ne? bi odgovoril: »Računski servisi: da in ne!«

F. Sedmak

OBVESTILO

Prosimo vse udeležence, ki so opravili takoj po osvojitvi meseca oktobra 1965 pod vodstvom tov. profesorja Šumljaka na učiteljski v Mariboru prve učiteljske izpite, da pošljijo svoje naslove zaradi organizacije prijateljskega srečanja ob 20. obletnici. Točne naslove in prijave udeležbe naj pošljijo najkasneje do 15. novembra 1965 tovarišu Lojzetu STEFANČU, predmetnemu učitelju, na osnovno šolo »Slavka Slandra« v Mariboru, Zolgerjeva ulica št. 2.

Prijateljsko srečanje bo predvidoma 11. decembra 1965 v Mariboru.

Nekaj napotkov za usmerjanje v poklic

(Nadaljevanje s 1. strani)

- kakšen je njegov inteligenčni količnik,
- ali prevladuje bolj teoretična ali praktična plat,
- ali hitro ali počasi razume, kar povem, in kako sploh napreduje v šoli,
- pri katerih predmetih dosega boljše uspehe,
- kakšna je njegova telesna konstitucija,
- ali so posamezni organi (roke, noge, oči, ušesa, srce, pljuča, zobje) zdravi,
- ali pravilno razlikuje barve, zlasti, če se kdo namerava vključiti v prometno stroko,
- da ni vrtoglav, ako se odloči, da se izuči za kleparja, dimnikarja.

Razumljivo je, da se delo za usmerjanje v poklice ne konča med štiri stenami učilnice in s predavanji, pri katerih je bilo govora o značaju dela, čimteljih, za katere vodimo evidenco ob priliki izbire poklica, možnostih za šolanje, družbenih potrebah, poklicnih staršev, svetlih in senčnih straneh poklica, možnostih zaposlitve, plačah in o zdravstvenih pogojih.

Delo za usmerjanje v poklice je treba nadaljevati tudi izven šole in to tako, da organiziramo ekskurzije v tovarne, obrate, delavnice in šole, kjer se učenci seznanijo s procesom dela in drugim okolici, ki so potrebne, da se neko odloči, ali ga poklic veseli ali ne. Vsako ekskurzijo je potrebno načrtno pripraviti. Stopiti je treba v stik s posameznimi mojstri. Pravčasno je treba mojstre obvestiti, da jih bomo obiskali.

Mojstra predhodno naprosimo, da seznani in pouči učence

z delovnim procesom, z opravili v poklicu, z materialom, z orodjem, s stroji in z izdelki.

Tovrstne ekskurzije so zelo priporočljive. Kandidat vidi celoten potek dela in spozna pozitivne in negativne strani poklica. Končno se posameznik še porazgovori z mojstrom in ga sprašuje o vsem, kar ga zanima.

Dogovorimo se z mojstrom že prej, o čem naj govori, kaj naj razloži in kaj naj prikaže učencem. Ob tej priliki mojstri lahko sami opišejo, kakšni so bili nagibi, da so se odločili za izbrani poklic. Za poglobitev in poživitev teh odločitev za poklic uporabljamo poleg tega še: radijske oddaje, ki govorijo o poklicih, knjige in brošure s članki o izbiri poklica, poučne filme in tečnike, ki prikazujejo proces dela v tovarnah in obisk raznih razstav.

Izredno pomembni so razgovori s starši. Ti svojega otroka najbolj poznajo, zato je važno, da se pomenimo najprej s starši, in šele nato z učencem.

V ta namen je najbolj priporočljivo, da skliče ravnatelj šole skupen roditeljski sestanek za starše vseh otrok, ki končajo šolanje. Na takem roditeljskem sestanku skupno s starši določimo dan govorilne ure poverjenika za usmerjanje v poklice. Na teh obiskih se pogovorimo s starši sproščeno o vsem, kar zadeva njihovega otroka in kar želijo zvedeti v zvezi s poklicno izbiro.

O obiskih je treba voditi evidenco. Staršem, ki nečajo ali ne utegnejo priti na posvet, pošljemo vljudno pismo, v katerem jih vabimo, naj sami izrazijo željo, kdaj bi utegnili priti na posvet. Ako še to ne zaleže, potem jih je treba obiskati na domu. Poverjeni-

ka sprejmejo starši navadno zelo prijazno in kmalu se razvije pogovor, ki celo staršem vzbuja zanimanje. Poslej tudi taki starši z veseljem sodelujejo in celo druge starše nagovarjajo, da hodijo po nasvete v šolo. Govorilne ure naj se po možnosti vršijo v šoli v posebnem prostoru, da poteka pogovor sproščeno in med štirimi očmi.

Zelo primerno obliko, da se znanimo starše z raznolikostjo poklicev, je »šola za starše«, ki jo običajno organizira ljudska univerza. Pri vsakem predavanju, če se le da, opozorimo predavatelja, da omeni tudi poklicno usmerjanje. Se posebej vključimo v sklop predavanj ljudske univerze posebno predavanje, ki naj poslušalce seznani na splošno s problemi poklicnega usmerjanja.

Tudi razredniki in sploh vsi člani predavateljskega zbora na šoli so dolžni, da po svojih močeh sodelujejo in pomagajo pri usmerjanju v poklice.

Vsi predmeti bi morali biti organsko povezani s predmetom tehnične vzgoje. Tehnični pouk mora biti sistematičen in nikakor priložnosten, kakor se to danes največkrat izvaja.

Tehnični pouk je važen činitelj za vzgojo poklicev. Prav zato je bil ob reformi našega šolstva uveden kot predmet v učni načrt. Učencu, ki zapušča osemletno šolanje, bi moral pomagati prav tehnični pouk, da bi se znal in lažje presodil, v katero specialno strokovno šolo bi se lahko vključil, da bi lahko tam svoje sposobnosti razvil do take mere, da bi bil sam s seboj zadovoljen in hkrati, da bi koristil družbi. Kakšne pa so naloge tehničnega pouka? Učni načrt pravi:

»Tehnični pouk povezuje telesno in duševno delo, s telesnim delom dopolnjuje splošno izobražbo in omogoča vsestranski razvoj učencev; omogoča učencem, da se seznanijo z značajem in pomenom proizvodnega dela ter organiziranim proizvodnim procesom, z vlogo tehnike v proizvodnji in v vsakdanjem življenju

človeka, s proizvodnjo v širšem pomenu in strukturo gospodarstva; razvija zanimanje učencev za tehniko in gospodarstvo, omogoča pravočasno in preudarno usmerjanje mladine v poklice ali nadaljnje šolanje; razvija pri učencih tehnično-konstruktivno mišljenje, jih navaja na razumevanje odnosov med namenom in obliko, materialom in konstrukcijo; uvaja učence v kolektivno delo ter jim razvija čut osebne in kolektivne odgovornosti in s tem prispeva k družbeno-moralni vzgoji mladine; daje učencem osnovne tehnične spretnosti in znanja, razvija delovni interes, ustvarjalnost, preudarnost in kritičnost, skrb za red, sistematičnost ter racionalno porabo gradiva, sredstev, časa in sil.«

Na žalost pa je treba ugotoviti, da za tovrstne pouk, kakor ga predvideva učni načrt, na naših šolah povečini primanjkuje delavnic. Redke so šole, ki že imajo delavnice. V šolah, kjer problem delavnice še ni rešen, bi bilo treba to čimprej urediti. Dolej pa bi stopili v stik z laboratoriji v podjetjih, inštituti, radijem in fotoklubi, muzeji in vajejskimi šolami, kjer bi se učenci lahko udeleževali. Skrbeti bi treba tudi zato, da bo pri vsaki delavnici primerno število kvalificirane kadra za tehnični pouk. S tem delom se danes ubadajo povečini učitelji-amaterji. Ti se v zvezi s podrobnim učnim načrtom sproti pripravljajo na pouk.

Važno je tudi, da izbiramo izkušnje posameznikov, ki bodo vsekakor pripomogle k izboljšanju dela pri izbiri poklica posamezniku. Izobraževanje in vzgojo novih generacij bo pač treba postaviti na temelje družbeno-ekonomskih potreb in zagotoviti, da bo vsak posameznik resnično dosegel svoj cilj. Prav zato se moramo zanimati za vse učence in ne le za posameznike.

Tudi z razredniki mora imeti poverjenik na šoli tesen stik, razredniki pa stalen kontakt z učenci. Razredniki sodelujejo največkrat pri izpolnjevanju anket, ki

so za poverjenika izredno koristne.

Šolske naloge s tematiko o izbiri poklica so važne zato, ker učenci izpovedujejo v njih svoje poglede na poklice, ki so si ga izbrali. Iz teh nalog je tudi razvidno, kako nekateri resno jemljejo svoj bodoči poklic, kako drugi šele razmišljajo, kateri poklic naj izberejo, in tretji, kako se nikakor ne morejo opredeliti, kolebajo in iščejo pomoč. Kakor sem že omenil, se je treba za take učence še posebej zavzeti.

Iz nalog je tudi zanimivo ugotovljati, da se odločajo nekateri za poklice, za katere nimajo nobenih sposobnosti, pa so jih starši navdušili zanje zaradi dobrega zaslužka. Tako in podobna špekulativna naziranja je treba do korenin iztebiti.

Priporočljive so tudi domače naloge. Otroci naj sami zbirajo podatke o poklicu. S tem jih aktiviziramo. Zakaj ne bi otroci na primer v tovarnah svojo ali bližnjega okoliša zbirali podatke o poklicih, orodju in izdelkih? Prav bi bilo, da bi zbrali podatke za vse poklice naših tovarn, podjetij in ustanov. Prepričan sem, da so prav v tem težave, da marsikdo ne more podati opisa raznih poklicev zato, ker jih sam dobro ne pozna. Tudi risbe s tematiko o izbiri poklica nudijo možnost razbrati interesni delokrog in zanimanje za poklic posameznika.

Kadar poverjenik sam koleba, ali je izbira poklica glede na nagnjenja in sposobnosti posameznika pravila ali ne, pošljemo take učence testatorju.

Njegov izvid je tedaj mero-

dajen. Posebno poglavje so tudi ženski poklici. Za žensko mladež je treba imeti posebno predavanja o poklicih. Velika večina učenk bi bile najrajši šivilje, čeprav je cela vrsta ženskih poklicev, za katere meni ženska mladež, da jih morejo opravljati le moški. Prav zaradi tega je treba prikazati staršem in mladinkam, da postane lahko ženska vrtnarica,

da lahko dela v živilski proizvodnji, v kmetijstvu, v upravni službi, v oblačilni, grafični, kemijski, medicinski stroki, kot socialna delavka, pri vzgoji in pouku, v umetniških poklicih, v brivsko-lasuljarski stroki, v lesni stroki kot rezbar, v kovinski in elektro stroki, v filmsko-tehnični in gradbeni stroki, v akademskih poklicih kot profesor, sodelavec raznih inštitutov, biolog, geolog, astronom, meteorolog, fizik, mineralog, pedagog, filozof, psiholog, umetniški zgodovinar, arheolog, umetnik, entnolog, pravnik, ekonomist, veterinar, agronom, gozdar, arhitekt, inženir elektronike, gradbeništva, geodetje, kemije, strojništva, metalurgije, rudarstva, doktor medicine, stomatolog itd.

O vseh naštetih poklicih je treba spregovoriti najvažnejše — zlasti tistim, ki so se odločili, da nadaljujejo študij na gimnaziji. Zelo važno je sodelovanje šole z referentom za poklicno usmerjanje; šola mora biti stalno informirana o aktualnih družbeno-ekonomskih potrebah kadra. Le tako je mogoče, da zasedejo posamezniki odprta delovna mesta. O stanju praznih delovnih mest moramo biti občasno obveščeni.

Zelo priporočljivo je, da uvedemo v šolah dosje. Okvirno bomo vzeli poglavja tov. Zorice Djordjevičeve, ki je sestavila na podlagi inozemskih dosjejev in lastnih izkušenj ogrodje za dosje, ki je prilagojen našim potrebam.

Poglavja so sledeča:

1. Splošni podatki (osebni in rodbinski).
2. Predšolska faza razvoja.
3. Zdravstveno stanje in fizični razvoj.
4. Intelktualni razvoj.
5. Socialni razvoj otroka.
6. Emocionalni razvoj.
7. Delovne navade.
8. Svobodne aktivnosti.
9. Pedagoški ukrepi.
10. Anekdotske beležke.
11. Uspeh v šoli.
12. Podatki o učiteljih.
13. Profesionalna orientacija (iz tega poglavja mora biti razvi-

Nove metode učenja v svetu

PROGRAMIRANO UČENJE

V letošnji septembrski številki prinaša bilten jugoslovanske nacionalne komisije za UNESCO nekaj zanimivih podatkov o tem, kakšno je pravzaprav programirano učenje, kot ga ta mednarodna organizacija z uspehom uvaja zlasti v deželah v razvoju, za katere je značilen nagel porast števil učencev in pa seveda pomanjkanje učiteljev. Seminarji, ki so prikazovali in seznanjali šolnike s to moderno metodo poučevanja, so bili organizirani že l. 1963 v Jordanu in v Nigeriji, 1964 in 1965 pa tudi v nekaterih arabskih afriških državah. Ti seminarji so imeli namen prikazati predvsem tehniko programiranja in način pripravljanja ustreznega gradiva.

Pri programiranem pouku prevzamejo vlogo učitelja knjiga, film ali magnetofonski trak. Učenec bere, vidi ali posluša podatek, ki si ga mora zapomniti, nato pa še ustrezno vprašanje. Odgovarja glasno ali pa s pomočjo posebnega mehaničnega postopka. Ne more iti s snovjo naprej, dokler ni dal točnega odgovora. Njegovo napredovanje je tako neprestano določeno z obsegom njegovega znanja.

postavljeno tako, da je možno ugotoviti, ali se je učenec zares naučil tisto, kar je potrebno, da bi lahko prešel na naslednjo učno enoto.

Zato je pripravljeno programirano gradivo dokaj zahtevna operacija, ki zahteva zelo precizno delo. Treba je podrobneje analizirati vsebino programa, podeliti ga na točno določene in izenačene enote ter sestaviti natančna vprašanja in odgovore.

Obstojijo tri glavne metode programiranja, ki se med seboj razlikujejo glede na način, kako so postavljena vprašanja. Po linearni metodi mora učenec ustrezno dopolniti tekst; ta metoda ima to dobro stran, da je enostavna, njena pomanjkljivost pa je v tem, da je učenec, ki ne zna pravilno odgovoriti, »blokirana«. Ta pomanjkljivost se odstrani na ta način, da se vprašanja postavljajo tako, da sugerirajo pravi odgovor.

Druge metode programiranega učenja se imenuje selektivna: ta vsebuje več odgovorov, izmed katerih je samo eden pravilen.

Tretja metoda — metoda razčlenjevanja — vsebuje prav tako izbiri med večimi možnostmi, to-

mešči učitelja. Pravijo, da v deželah, kjer močno primanjkuje učiteljem pa omogoča programirano pouka zelo koristna zadeva. Pomoč in izpopolnjevanje lahko nudi programirano gradivo, pa tudi radijske in televizijske šolske oddaje, tistim učiteljem, ki nimajo zadostne kvalifikacije.

Kvalificiranim in izkušenim učiteljem pa omogoča programirani pouk osvoboditev enega dela njihovega posla: ni jim treba več razlagati dejstev, spraševati učencev in kontrolirati, kakšno je njihovo znanje. Tako se lahko bolj posvetijo spodbujanju učencev, ocenjevanju njihovega razvoja, razvijanju posebnih interesov ipd.

Posebno dobre rezultate daje, kot beremo, programiran pouk matematike in jezikov, koristno pa se uporablja še pri prirodoslovnih znanostih, geografiji in zgodovini.

Cepprav programirano učenje ne more v celoti zamenjati učitelja, pa je lahko njegov dragocen pomočnik. Razen tega je izvrsten instrument kontrole.

Programiran pouk ima poleg praktičnih koristi tako za učitelja kot za učenca tudi nesporno psihopedagoško vrednost. Smatrajo ga kot doslej najboljši način za uvajanje aktivnih metod individualnega dela v šole, kakršnega priporočajo sodobni pedagogi.

PODRAŽITVE MNOŽIJO VZGOJNE PROBLEME

Že kratek »sprehod« po šolah in vzgojno-vzrastvenih ustanovah nam da ugotovitev, da so zanje ostala v glavnem enaka, torej nezmanjšana sredstva. Ponekod pa vendarle ni tako: v Mozirju bodo verjetno znižali sredstva za 2 odstotka, v Črnomlju pa za 4 odstotke; o tem govore tudi v Sevnici in v Novi Gorici. Menda ni treba posebej dokazovati in prepričevati, da v šolstvu ni kaj prida notranjih rezerv, kar pomeni, da šole ne bodo mogle z njimi pokrivati podražitev. In še nekaj: razmerje med osebnimi dohodki in materialnimi izdatki se vse bolj spreminja, in sicer v škodo materialnih izdatkov.

Cepprav jih skrbi, da bodo gradnje ukinjene, so v nekaterih krajih vendarle začeli graditi nove šole. Tako je npr. v Dravogradu, Ribnici, Slovenjem Gradcu, Ljubljani (Vič) in Kočevju, medtem ko so v Smledniku in Lendavi gradnjo že odložili. To ni vse, kar je ta čas novega na tem področju, temveč so le nekateri primeri.

V Sloveniji rastejo tudi nove vzgojno-varstvene ustanove (Slovenj Gradec, Smartno pri Slovenj Gradcu, Sentjur, Veržej, Semečela, Izlake), cepprav počasi, kar je posledica nenehnih podražitev gradbenega materiala in storitev. Letos naj bi začeli z gradnjo ta-

kih ustanov še v Zalcu, Velenju in Trebnjem, a je to preloženo na kasnejši čas. Ob tem je zanimivo, da so tovrstne ustanove marsikje preveč natrpane, ponekod pa niso polno zasedene, saj imajo še od 5 do 37 prostih mest. Ta ugotovitev velja za Hrastnik, Kranj, Grosuplje, Cerknico, Idrijo, Ormož itd. Zakaj je tako? Največ zaradi visokih cen, neprimernega delovnega časa ustanove, nezasedenosti vzgojiteljskih mest itd. — nikoli pa zato, da bi ne bilo otrok, ki so potrebni varstva.

Pravzaprav je mnogo več primerov, da trka na vrata vzgojno-varstvenih ustanov preveč staršev, ki so pripravljeni plačati tudi znatne podražitve, kot npr. v Mariboru-Taboru (kjer se je podražilo kosilo od 120 na 220 din, v Kopru, od 6000 na 8000 din itd.). Razmere torej niso preveč rožnate, vendar je povsod ostalo razumevanje in dosti dobre volje — namreč zato, da bi bila ta področja čim manj prizadeta. To kaže tudi primer lendavske občine, ki je uvedla obvezno predšolsko vzgojo za otroke med šestim in sedmim letom starosti.

Varstvo v oddelku delavske univerze cenejše?

Če pravimo, da je težnja po ustanavljanju varstvenih oddelkov v šolah vse večja, to kajpak ne pomeni, da na tej poti ni zaprek in omejitev. Lahko rečemo, da rasto taki oddelki v mejah možnosti, ki jih uravnava barometer financiranja. Poglejmo nekaj primerov: v Cerknici bi želeli vsaj dveurno varstvo za vozače (pa ni denarja), v Radljah jim je uspelo poskrbeti vsaj za to; medtem ko so v Ptuj ustanovili pri vsaki šoli varstveni oddelki za 30 otrok, v Kranju so trije taki oddelki itd. V Ajdovščini je ustanovila varstveni oddelki delavske univerze, ki nudi varstvo za 100 din ceneje od je zgleden primer, drugi pa so še: v Trbovljah so na novo odprli sedem oddelkov, v Grosupljem so ti oddelki po štirih šolah, v Ljubljani-Center jih imajo že vse šole itd.

Poglejmo še mimogrede, kako je s šolskimi malicami. Občinske skupščine niso zanje v večini primerov niti zmanjšale, pa tudi ne povečale sredstev. Sredstva v proračunih so zagotovljena le za kuhinjsko osebje in socialno ogrožene otroke, zato se je tudi ustala postopna pot k brezplačnim malicam. Podražje kruha, mleka, sadja idr. — vse je šlo povsod v breme staršev in na račun slab-

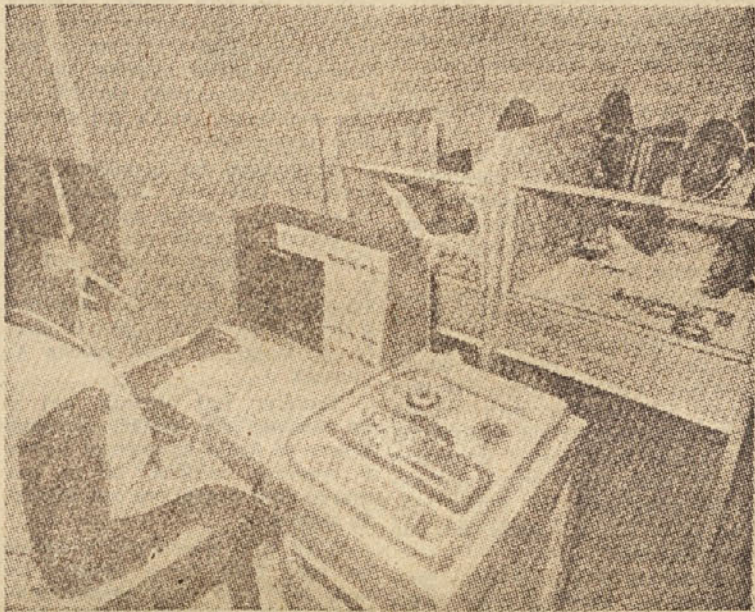
ših malic. Stanje ni kritično, vendar je slabše, kot je bilo. Povsod si prizadevajo, da bi našli najboljše rešitve, čeprav se ni moglo ogniti temu, da prav tisti, ki so šolskih malic najbolj potrebni (vozači in socialno šibki otroci ter učenci nekaterih podeželskih šol) ne zmorejo izdatkov.

Spet nekaj konkretnih primerov: v Velenju se je zmanjšal odstotek otrok, ki jemljejo malico od 90 na 73, v krški občini od 82 na 50 odstotkov, v Radljah so ukinili tople obroke, od 1200 učencev v Piranu jih jemlje šolske malice le 550 itd. Precej različna so tudi merila za koristnike družbene pomoči: v bežigradski občini plačajo starši za malice svojih otrok 800 din (250 pa sklad), poleg tega pa prejema 15 odstotkov socialno ogroženih otrok še posebno pomoč; v Kopru je namenila občinska skupščina 6 milijonov za malice (pomoč za dobe predvsem vozači), v Cerknici dobe pomoč le starši, ki imajo v šoli dva ali več otrok ipd. Marsikje si pomagajo tako, da organizirajo akcije za zbiranje živil in sokov za šolske kuhinje (v Mozirju, Kočevski reki, Lenartu, Radljah idr.), drugod pa s pridelki šolskih zadrug.

Zaposlovanje mladine — velik problem

Skoraj povsod je velik problem, kako zaposliti tisto mladino, ki je zaključila obvezno šolanje, ni pa uspešno končala osnovne šole. Izjema sta na primer Dravograd in Ravne, kjer potrebujejo te tovarne še precej delovne sile. V Kočevju je stanje nevzdržno posebej še zato, ker nekatere občine ne zaposlujejo mladine iz drugih občin, če nimajo zaposlene že svoje. Kritično je zaposlovanje mladine na Vrhniki, v Velenju pa so izmed 113 prošenj za sprejem v vajenski uk rešili samo deset. V Ptuj in pomurskih občinah so na zavodih za zaposlovanje predlagali celo mladino od 15. leta, naj gre delat v tujino, vendar pa naj bi bilo to dovoljeno šele mladini od 18. leta starosti, kakor to predlagajo organizacije ZPM. Težave so tudi, ker je mnogo primerov, da gresta delat v tujino oba starša, otroci pa so prepuščeni sorodnikom in znancom. Takša pomanjkljiva vzgoja pa se hitro maščuje in povzroča družbenim službam velike preglavice.

(Po podatkih iz gradiva, ki ga je pripravila organizacija ZPM za sejo predsedstva, ki je bila letošnjega 21. oktobra.)

Sodoben način učenja jezikov. Silka je z univerze v Nairobiu, Kenija

Vrednost programiranega pouka je v direktni zavisnosti od učnega gradiva. Tu ni učitelja-posrednika med učenikom in učenjem, ki bi pojasnjeval neznana mesta, izpuščal nepotrebno itd. Zato mora biti gradivo za programiran pouk kar najbolj popolno; vsaka učna enota mora ustrezati količini novih spoznanj, ki jih učenec lahko usvoji naenkrat, seveda glede na tisto, kar že zna. Vsako vprašanje mora biti

da učenec se, če je točno odgovoril, napoti proti sledeči etapi ali proti dopolnilnemu objašnjenju, če njegov odgovor ni bil pravilen.

Vprašanje je, v koliko lahko tako programirano učenje nad-

SEMINAR ZA IZBOLJŠANJE SOCIALNO VZGOJNEGA DELA

Po pokazani potrebi je zavod PPS Maribor v sodelovanju z Vzgojno svetovalnico in zavodom za socialno delo v Mariboru organiziral poldnevne seminarje za izboljšanje socialno - vzgojnega dela na vzgojno-izobraževalnih ustanovah treh mestnih občin ter občin Lenart in Sl. Bistrica. V času od 20. 9. do 1. 10. 1965 se je zvrstilo 21 seminarjev. Udeležilo se jih je skupno 976 prosvetnih delavcev, ki delajo na šolah prve in druge stopnje, ter vzgojitelji v domovih.

Predavali so: Tilka KREN, psihologinja na vzgojni svetovalnici v Mariboru, Alojz NOVAK, pedagog na zavodu PSS Maribor, Berta LESKOVIC, upravnica zavoda za socialno delo v Mariboru, ter tovarišici GOLOBOVA in ŽEZLINOVA, obe socialni delavki. Tov. KRENOVA je utemeljevala potrebo po socialno-vzgojnem delu s psihološkimi argumenti (njena izvajanja smo objavili v prejšnji številki PD). Socialne delavke so na osnovi bogatih izkušenj in z njim lastno vneto za to delo govorile o pomožnosti, organizaciji, oblikah, vsebini in metodah socialnega dela na vzgojno-izobraževalnih ustanovah, o profilu in nalogah poklicnega in laičnega socialnega delavca. Ze sama narava učno-vzgojnega procesa zahteva, da je vsak vzgojitelj do neke stopnje tudi socialni delavec. Tov. A. NOVAK je podkreplil potrebo po socialnem delu z vidika same funkcije vzgoje, našega vzgojnega smotra ter faktorjev otrokovega razvoja. Za

odrasle velja misel, da so »ujeti v svoj čas«. Še bolj velja ta odnos za našo mladino, ki je »produkt« svojega časa, svojega okolja, ki ga oblikujejo odrasli.

Na rovaš mladine slišimo in beremo nešteto opazk, ob tem pa največkrat pozabljamo, da je kritika mladine obenem kritika tistih, ki mladino posredno ali neposredno oblikujejo, ki ustvarjajo »konkretno življenjske situacije«, življenjske okvire in odnose, v katerih mladina živi. Mlada osebnost je vedno specifičen odsev določenih družbenih vplivov. Brez poglobljanja v duševno in socialno strukturo mlade osebnosti ni individualizacije učno-vzgojnega procesa. Odnose v šoli (ki jih je nešteto) naj prežemajo pedagoške in etične kategorije humanosti, demokratičnosti, zahtevnosti, doslednosti, enotnosti vzgojnih faktorjev, skladnosti med besedami in dejanji ter na osebnem zgledu vzgojitelja. Res je, da vzgojitelj ne moremo obvladati vse prepletenosti družbenega dogajanja. Marsikaj je za vzgojitelja »višja sila«, ki presega okvire njegovih »moči«. Ta misel pa ne velja za odnose v šoli in za odnose med šolo in ožjo in širšo učencevo (dijakovo) sredino, ki jih »proizvajamo« vzgojitelji sami.

V diskusijah, ki so sledile predavanjem, so se udeleženci poglobljali v najrazličnejše probleme in težave socialnega in vzgojnega značaja (šolske kuhinje, vozači, pastirčki, rejništva, primeri huliganstva itd.).

A. N.

OPOZARJAMO NAROČNIKE NA NOVO ŠTEVILKO

NAŠEGA TEKOČEGA RAČUNA:

503/608-161

IZ DELA ZAVODA PPS LJUBLJANA-VIČ

Za boljšo učno prakso

V minulem mesecu je zavod za prosvetno pedagoško službo Vič organiziral seminarje za prosvetne delavce osnovnih šol na svojem območju; sedem seminarjev je trajalo po en dan ali dva, seminar iz elektronike oziroma iz elektrotehnike pa bo v naslednjih tednih ob nedeljah. Seminarji so bili dobro obiskani in so dosegli svoj namen: izpopolnjevanje strokovnega in metodičnega znanja prosvetnih delavcev.

Seminar za učitelje računstva v petem razredu je udeležencem približal metode pouka geometrije in pomembnost navajanja otroka na pravilno rabo geometrijskega orodja. Predavala je prof. Milica Potisek.

Seminar za predmetne učitelje matematike je seznanil udeležence z aksiomatično, da bi znali z učenci čim hitreje premostiti težave, ki se kažejo ob prehodu

na šole druge stopnje. Predaval je prof. Ivan Stalec.

Slavistični aktiv je na svojem seminarju obravnaval nekatere oblike dela s slabšimi učenci (predaval član PI Roman Oberlinter), izkušnje iz takega dela (prof. Mika Tomc), nekatere načine spoznavanja učencev v okviru pouka slovenskega jezika (članica PI Barica Marentič) in naloge prosvetnega delavca v procesu gospodarske reforme (profesor VS PV Zvonimir Dintinjana). Na koncu je prof. Viktor Smolej od lepih diapozitivov opisal še slavistično ekskurzijo po ČSSR.

Na seminarju za učitelje 1. razreda je tov. Silva Černelc iz Kopra pojasnila stavčno metodo začetnega bralnega in pisalnega pouka, tov. Marjetka Stemberger (Jelšane) pa je udeležencem prikazala svoje izkušnje s to metodo. Seminar je bil organiziran na željo učiteljev samih, ki so se želeli približati seznaniti z metodo, ki ima vsako leto več pristašev.

Kaže, da jo bo prej ali slej nujno treba upoštevati tudi v republiškem merilu, vsaj s tem, da bi zanj izdelali prvo čitanko in slikovno gradivo.

Na drugem seminarju za učitelje elementarnih razredov so se udeleženci seznanili z vrsto pomočkov za pouk materinega jezika in računstva, z učili, ki jih šole lahko izdelajo same z zelo majhnimi stroški in ki učenec v prvem razredu uvajajo v aktivne oblike izobraževanja. Ti pomočki so v bistvu osnova za programirano učenje. Pripravil jih je tov. Viljem Kunst, ki je tudi vodil seminar in bo podobne pripomočke razvil za vse razrede obveznega šolanja.

Program seminarja za tehniško vzgojo pri razrednem pouku je bil usmerjen predvsem na praktično delo in je udeležence opozoril na različne možnosti sistematičnega razvijanja otroških spretnosti.

Vodjem aktivov razrednih učiteljev je na seminarju predaval prof. PA Janez Tomšič o smotnem planiranju dela v razredu, o vključevanju ekskurzij v pouk, o koordiniranju dela med bližnjimi šolami, o opazovanju in spoznavanju učencev, o pripravljalnih vajah pred prehodom na novo snov, o pomembnosti kompleksne vzgoje ter učinkovitosti skupinskega in individualnega pouka itd. Opozoril je na vse bistvene pomanjkljivosti šolskega dela, ki ovirajo uresničitev šolske reforme.

Razen teh seminarjev je ZPPS Vič organiziral ob začetku šolskega leta tudi štiri sektorske konference ravnateljev osnovnih šol z zastopniki občinskih skupščin na svojem področju. Kot prva točka dnevnega reda je bilo na vseh štirih konferencah predavanje o gospodarski situaciji v posamezni komuni. Predavanjem so povsod sledile živahne debate, ki so po eni strani približale predstavnikom občinskih skupščin problematiko šol, po drugi strani pa so ravnateljem šol odprle širši pogled v gospodarstvo komune in mesto, ki ga v njem ima šolstvo.

Pisma uredništvu

»Rezerve« tudi v spremembi šolskega koledarja?

O rezervah, tudi o tistih v šoli, je bilo v zadnjem času povedanega precej, ob tem pa se je neprestano poudarjalo dejstvo, da kvaliteta dela v šoli v nobenem primeru ne sme biti prizadeta. In če že tako vneto (in včasih na silo) iščemo rezerve s tem, da ukinjamo to ali ono dejavnost, omejujemo ekskurzije, povečujemo število učencev v razredu, združujemo več manjših šol v večjo, zakaj ne bi končno poiskali rezerv tudi v spremembi šolskega koledarja?

Ta predlog slišimo vse pogostje, pojavlja pa se v zvezi z očitkom, češ da so prosvetni delavci za število svojih delavnikov več kot dovolj plačani. Ta mentaliteta je krepko zasidrana že od nekdaj, izvira pa — priznajmo — prav iz nepoučenosti tistih, ki ne vedo kaj prida o težavnosti pedagoškega dela. Bistveno je namreč prav priznanje družbe temu poklicu, ki je, merjen z merilom intenzivnosti in družbene izpostavljenosti, nedvomno prav na vrhu poklicne lestvice. Odločno je treba prenehati s podcenjevanjem dela v razredu, obenem pa upoštevati, da si šolskega koledarja niso krojili prosvetni delavci, temveč da so njegovi sestavljenci upoštevali poleg specifičnosti učiteljskega poklica tudi otrokove psihofizične zmogljivosti. Če je torej število prostih dni v šolskem koledarju pedagoško in psihološko pravilno postavljeno, potem so neupravičeni ne le očitki o idealnosti tega poklica zaradi majhnega števila delavnikov; temveč je tudi neupravičeno krčenje dovoljkov pod to pretežno. Kot razlog za manjše plačilo pa je mnogokrat slišati prav to.

Ali je torej mogoče iskati »rezerve« v spremembi šolskega koledarja, v povečanju delovnih (ustrezno plačanih dni) na leto? To se seveda samo vprašanje, ki pa bo prav gotovo vzbudilo vrsto pomislov in ugovorov.

Sodelovanje z zagrebškimi televizijskimi šolskimi oddajami

Učiteljski zbor osnovne šole Majde Vrhovnik se obrača na uredniški odbor Prosvetnega delavca z naslednjo prošnjo:

Priloga Prosvetnega delavca naj pravočasno še naprej prinaša pregled in vsebinsko razlago radijskih in televizijskih šolskih ur. Želeli pa bi, da bi uredništvo navezalo stik z RTV Zagreb (Jurisčeva ulica 4), da bi bilo učitelstvo prav tako seznanjeno s programom in vsebino njihovih televizijskih šolskih oddaj, ki so širilekrt ali celo petkrat v tednu ob 10. uri dopoldan. Tudi gledanje televizijskih oddaj mora biti prejš pripravljeno v razredu, zato bi rabili vsebinsko razlago posamezne oddaje.

Obvestite nas, prosimo, če vam je možno doseči to sodelovanje z RTV Zagreb.

Odgovor uredništva: Skušali bomo vsekakor doseči to sodelovanje z zagrebško televizijo — če nam bo uspelo ali ne, bomo naše bralce še obvestili, posebej pa šolo Majde Vrhovnikove.

Osnovna šola »Vinka Megle« Odranci je polna osnovna šola

Delovni kolektiv osnovne šole »Vinka Megle« Odranci v ljudno naproša tov. S. S., ki je v 17. številki Prosvetnega delavca napisal članek šolstvo v lendavski občini, da bi drugič tudi našo šolo prišel k popolnim osnovnim šolam, ker to v resnici tudi je.

Kobilje se tudi ponaša z novo šolsko zgradbo. — Crensovci pa naj kar raje ostanejo Crensovci, kot so.

(Dopis s podobno vsebino lahko pričakujete tudi od osnovne šole Srednja Bistrica.)

Za DS... (nečitljivo)

Odgovor uredništva: Oproščamo se prizadetim zaradi tiskovne napake v imenu Crensovci, ostale pomanjkljivosti dopisa pa je avtor članka vzel na znanje in bo v prihodnje bolj pazil na točnost podatkov, ki jih bo kje dobil.

Dolfe Prešeren

Pred interno uzakonitvijo delovnih razmerij

Alli so res še nerazčiščena vprašanja glede letnega dopusta, nadur itd.?

S pričetkom novega šolskega leta se je po šolah in drugih učnovzgojnih zavodih že pričela ali pa se bo morala pričeti razprava o uskladihvi statuta in druge interne zakonodaje s posebnimi zakoni, ki so izšli po sprejetju teh aktov, in o prilagoditvi internih predpisov dejanskemu stanju v delu in življenju ustanove, kakor se je to pokazalo v teku enega leta in pol, odkar so bili statuti in posamezni pravilniki dokončno sprejeti.

Gotovo pa je, da je težišče skoraj vseh razprav okrog statuta prav okrog vprašanja o uskladihvi delovnih razmerij, kar zahteva temeljni zakon o delovnih razmerjih, ki pravi, da morajo biti ta vprašanja rešena in interno uzakonjena do 8. aprila 1968. Večina šol je imela v svojih statutih doslej o delovnih razmerjih le določila, da se to ravna po veljavnih zakonskih predpisih, ponekod morda celo to, da je delovni teden 42 ur in morda še to, da spada v ta čas poleg neposrednega dela v razredu še vse tisto, kar takšno delo normalno omogoča. V pravilnikih o delitvi osebnega dohodka pa je bilo običajno govoriti o podrobni učni obveznosti posameznikov in o tistih najvažnejših določilih iz delovnih razmerij, ki so neposredno vplivala na samo višino osebnih dohodkov posameznika v delovni organizaciji.

Popravljeni oziroma boljše rečeno skoraj novi statuti delovnih organizacij in tako seveda tudi posameznih učnovzgojnih ustanov pa se bodo ravno glede ureditve vprašanj s področja delovnih razmerij bistveno razlikovali od dosedanjih, ko so zvezni in republiški zakoni, zlasti pa zakon o delovnih razmerjih iz leta 1957 ter popravki tega zakona, v celoti urejali delovna razmerja v delovnih organizacijah. Novi temeljni zakon o delovnih razmerjih daje pristojnosti delovnim organizacijam, da večji del teh vprašanj uredijo s svojo interno zakonodajo. Ta zakon sicer kvantitativno določa medsebojne pravice in dolžnosti iz dela in na temelju dela, vendar samo v tolikšni meri in v tistih bistvenih vprašanjih, ki zadevajo enakost družbenega položaja delovnega človeka. O vseh ostalih vprašanjih pa nakazuje zakon delovnim organizacijam samo sredstva in poti, s katerimi bodo v okviru interne samouprave ter na osnovi ustavnih načel same razrešile svoje pravice in dolžnosti s področja delovnih razmerij.

Čeprav je z zakonom predviden enoletni rok za dokončni

sprejem statuta, pa morajo biti določila o delovnih razmerjih, ki so po temeljnem zakonu v nasprotju s sedanjiimi statuti in pravilniki, urejena s posebnimi sklepi delovnih organizacij, ker je v nasprotnem primeru reševanje vprašanj s področja delovnih razmerij nezakonito. S takimi začasnimi, pozneje pa s stalnimi določili v samih statutih bo potrebno prvenstveno urediti naslednja vprašanja: pravico delavcev do letnega, izrednega in neplačanega dopusta, nadurno delo, postopek pri sprejemanju delavcev, postopek pri prenehanju dela, postopek za izvajanje ukrepov zoper kršilce delovnih dolžnosti, o pravih v okviru civilno-pravnega razmerja, o delovnem času itd.

Prav v zvezi z določilom o dolžini letnega dopusta pa že pou-

poznajo le svoje delo, katero morda res ne zasluži daljšega dopusta.

Menim, da bo tretji odstavek 63. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki govori o dolžini letnega dopusta več kot 30 dni, verjetno moral veljati tudi za vzgojno-izobraževalno osebo, kajti to zahteva narava njihovega dela; takšne normative je morala uzakoniti že splošnoveljavna tradicija in tisto, kar so priznavala že dolga obdobja kot pozitivno, tisto, kar priznava večina kot normo ne samo pri nas, temveč povsod po svetu, tisto je prav gotovo pravilo in bo moralo najti svoje zakonsko določilo tako v zvezni, republiški kot interni zakonodaji. Delo vzgojitelja je takšno, da se v teku učnovzgojnega procesa ne more omejiti na določeno število ur, na sedem oziroma

rane prisotnosti, in da bi prav zato neka formalna zadrževanja in posebne obremenitve rodile samo neuspeh. Mnenje, da bi naknadno poučevali tiste, ki imajo popravne izpite, pa se mi zdi destimulativno ter daje posameznikom samo potuho, da se ne učijo tedaj, kadar je za to čas. Gotovo je, da je dopolnilni pouk potreben, da so tega učitelji doslej že tudi opravljali, da pa bi takšen pouk imel poseben uspeh tedaj, ko je večina otrok prosta, je gotovo kaj malo verjetno.

Razumljivo je, da bo prosti čas prosvetnega delavca odvisen od dela na šoli, od tega, v kolikšni meri je bil delovni program izpolnjen. Prav gotovo pa je, da se tega časa ne bo moglo omejevat na nek formalni minimum, zlasti če se dovolj jasno vidi, da je delovni dan čisto veliko daljši.

Se en posnetek v zvezi s člankom, ki smo ga objavili v prejšnji številki (Osnovnošolski sistem v Angliji): otroci izdelujejo maketo svojega rojstnega kraja

darjajo številni sedanji in nekdanji »oznanjevalci« tri — in večmesečnih počitnic prosvetnih delavcev, da bodo imeli sedaj tudi prosvetni delavci samo trideset dni dopusta. Skoraj čudno pa je, da takšnih ugotovitev ne poudarjajo samo ljudje izven prosvete, temveč celo posamezniki v prosveti sami. Menim lahko samo to, da prva skupina dela v prosveti prav gotovo ne pozna, o drugih pa bi lahko dejal, da verjetno

nekaj podobnega; v sedanjem razvoju šolstva in izobraževanja z vedno novimi zahtevami po novi metodologiji, vsebinskimi spremembami ter zahtevi po nenehnem izpolnjevanju z novim programom, se delovni dan vzgojitelja ne more omejiti na sedem ur dela in je nedvomno utemeljeno že samo s tega stališča, da se dopust vzgojiteljev lahko podaljša preko 30 dni.

Mišljenje posameznikov, da bodo učitelji po tridesetih dneh ponovno prišli v šolo, kjer bodo delali programe, stališča naložila za novo šolsko leto, imeli dopolnilni pouk za tiste, ki imajo popravne izpite, imeli dodatni pouk za tiste, ki imajo sprejemne izpite na univerzi, itd., je prav gotovo privlečen na dan samo zato, da bi se našlo nekaj, kar bi se šlo kot formalni delovni dan. Z vso gotovostjo lahko trdimo, da so večji del tega posla opravili učitelji že doslej z vso vestnostjo in da ga bodo opravljali še dalje ter da bi bilo formalno zadrževanje na šoli gotovo v veliki meri večja ovira, vir nerazpoloženja kot pa koristno opravilo. Razumeti moramo pri tem, da je učiteljevo delo psihično med najzahtevnejšimi, da zahteva kontinui-

Verjetno bo tisto, kar je dolgoletna življenjska praksa uzakonila kot primerno, moralo ostati primerno tudi v bodoče, zakaj vsiljevati nekaj, kar ni v skladu s stvarnostjo, nikoli ne rodi zadovoljivih rezultatov.

V. P.

Za prosvetne delavce smo pripravili ob dnevu republike — 29. novembra 8-dnevno potovanje v BOLGARIJO, združeno z ogledom šol v Sofiji, Plovdivu, Timovem in Plevnu. Zaključek prijav 6. novembra. Zahtevajte programe v vseh poslovalnicah. KOMPAS LJUBLJANA

»LJUBLJANA SEMINAR 65«

Od 28. junija do 7. julija 1965 je Zavod za napredek šolstva SRS Slovenije že tretje leto zapovrstjo priredil v Ljubljani tečaj za slovenske učitelje angleščine. Po vrsti pa je to že četrty tečaj, ker je treba pristiati še zimskega v januarju 1965. Iz dosedanjih tečajev so si organizatorji pridobili resničnih izkušenj in so imeli ob sestavi programa za letošnji desetdnevni kurz še posebej srečno roko. Predvsem je to zasluga izredno delavne in zavzete predstavnice Zavoda, tov. Milene Kos.

Program tečaja je bil tako poln in predavanja tako kvalitetna, da smo udeleženci včasih skoraj omagovali. Zanimanje nas je gnalo k čim večji absorpciji podatkov, kar pa je bilo utrujenim možganom ob koncu šolskega leta nekoliko težko. Tudi vreme se je polgralo od začetka za naravnost tople vročino, potem pa, kot da bi hotelo vzeti dvojno nazaj, se je sprevrglo v srhasto alpsko deževje in mrz. Take drobne neprijetnosti pa sta odtehtali iskrena zavzetost predavateljev in dobra volja udeležencev.

Tečaj je bil razdeljen na predavanja in seminarje. Medtem ko so bila predavanja skupna za vse tečajnike, pa so se pri seminarjih tečajniki razdelili v tri

skupine. S tem sta porasli pestrost in delavnost.

Ne da bi mogli sicer kogarkoli od angleških in ameriških predavateljev posebej povzdigniti, se je po svoje vendarle odlikoval Mr. A. Maley z British Councila v Beogradu. Ne le da je zelo požrtvovalno predaval in valdil intonacijo in podal pregled modernega angleškega romana pisja, ampak nas je tudi opozoril na vrsto modernih leposlovnih knjig, ki se dobe v knjižnici Združenih narodov v Ljubljani, Cankarjeva 1.; in tak direktni kaizpot skozi labirint moderne angleške književnosti smo več ali manj vseskozi pogrešali. Za nas praktične delavce pa je bila še zlasti razveseljiva tale nova ponudba: če bi kdo želel imeti kak poseben tekst posnet na magnetofonskem traku, naj bi mu poslal ta svoj tekst skupaj z neizrabljenim trakom na njegov naslov v Beograd, da mu posname. (Mr. A. Maley, Britanski Svet, Prvog maja 34, mezin, Beograd). Mislim, da je zlasti ta poslednja gesta velika usluga za učitelje angleščine, da si izpopolnimo slušne učne pripomočke.

Mr. Randel nas je skozi izbrana poglavja iz moderne ameriške literature popeljal v kraljestvo ameriškega sna, American Dream.

To je bil naslov njegovih predavanj, podanih skozi prizmo globokih osebnih doživetij. Na pogled je sloka in visoka postavla Mr. Randela bolj podobna jezdecu z divjega Zapada kot univerzitetnemu profesorju iz Pise, vendar kaže, da taka navidezna nasprotja niso za Ameriko noben paradoks. Tudi Robert Frost, kot je mimo grede omenil Mr. Randel, je bil kmet, in vendar je stal ob strani predsednika Kennedyja ob njegovi inauguraciji, prvi pesnik v ameriški zgodovini, da so ga tako počastili.

Mr. Adams je predaval o moderni angleški drami in s tečajniki tudi bral odlomke. Ob seminarjskih urah se je rad razgovoril o čemerkoli, n. pr. o britanskem šolskem sistemu in podobno. Nekoč je načel vprašanje precisa. Videti je bilo, da je ta beseda sicer večini anglistov domača, ne pa tako zelo njen pomen. Nemara ne bo odveč, če pomenim, kako ga je razložil Mr. Adams Precisa (izg. preislj) je obnova krajšega (literarnega) teksta, napisati pa jo mora dijak v določenem številu besed. Obnova mora podati duha originalnega teksta in ne sme izpustiti nobene bistvene stvari, akoravno skrajša originalni tekst na tretjino ali celo četrtno obsega. Djak se

mora truditi za zgoščeno in točno izražanje.

Po taki definiciji precisa smo ugotovili, da ga mi ne vadimo. Bil bi za naše dijake verjetno pretežak. Kajti da bi dijak originalni tekst »prevedel« v zgoščeno obliko s omejenim številom besed, bi moral obvladati že kar silen besedni zaklad, pa tudi jezikovne zakonitosti (Slovnico in idiomatiko) bi moral imeti v mezinu. (Poskusili smo se na seminarju in ugotovili, da bi bila to kar uspešna vaja za učitelje.) Tak precis dela angleški dijak v angleški šoli, in to menda kar vsak teden. Ni čuda, da potem svojo materinščino res obvlada. To bi bil torej lahko le namig našim slavistom, kako je treba uriti učenje domačega jezika in kako se da priti do večjega veselja ob branju slovenskih maturitetnih šolskih nalog. Anglist pa bi jim bil tudi iz srca hvaležen, ker bi mu prihranili dokaj bridkosti ob pripravljanju dijakov na pisanje angleških obnov in prostih spisov.

Naj se povrnem k precisu. Pri naših angleških urah delamo nekaj kar je s precisom v daljnem sorodstvu: preberemo neznan tekst, praviloma dvakrat, dijaki pa napišejo obnovo. Kot vaju jezika in kot preizkušnja znanja je to običajno zelo dobro, da sta le tekst in tehnična izpeljava primerna. Marsikje po svetu je to zelo razširjen in cenjen način, pospešuje znanje tujega jezika

Angleščina za vsako ceno?

O tem, kako ravnamo pri nas že dalj časa skoro v vseh stvarih nepremišljeno, brezglavo in zaletavo, že živkajo vsi vrabci na vejah. In bi bilo seveda zelo netovariško do ostalih družbenih in gospodarskih dejavnosti, ko bi se šolniki, ki imajo pubertetnike vsak dan na očeh, tudi ne navzeli nekaj takih zaletavosti. Naj omenim le dve izmed njih!

Tako se je nekdo izmed pristojnih (morda so mu prišle na uho prijetno zvoneče zveze kot centralna kurjava, centralni stadion ipd.) navdušil za centralno šolo. Seveda je prostorna in sodobno opremljena centralna šola prav lepa in humana zadeva. Toda v večini naših občinskih šolskih središč moramo še vedno biti hvaležni stari Avstriji (bog ji daj dobro za vse, kar je storila dobrega za naše šolstvo), da imajo naši otroci kam hoditi v šolo. In v teh šolah je premalo prostora že za lasten šolski okoliš, kaj šele za otroke iz okoliških šol. Marsikje se le s težavo otepajo tretje izmene in tlačijo učence v zasilno urejene učilnice v raznih izvenšolskih zgradbah. Razen tega pa so te »terezijanske« šole vse prej kot sodobno opremljene, saj lahko najdete še celo takšne, v katerih je razsvetljava in ogrevanje enako tistemu izpred petdeset in več let. Vprašamo se, ali je humano voziti otroke iz okoliških šol v centralne, da pozimi zmružejo razen na avtobusnih postajah še v slabo ogreth učilnicah pri desetih stopinjah toplote? Ali ne bi bilo pametneje, če bi milijonske izdatke za prevoz učencev raje porabili za sodobnejšo opremo šol z učili, z delavnicami, z laboratoriji ipd.?

Skratka: ali ne bi raje povsod tam, kjer še niso dani pogoji za obstoj centralnih šol, pustili učence iz višjih razredov okoliških šol, da se grejejo na domačih šolah, ki pogosto niso mnogo slabše opremljene od centralnih, pa čeprav tam učenci predvsem zaradi neustrezne strokovne zasedbe predmetov ne dobijo toliko in takšnega znanja kot na centralni šoli?

Podobno je z angleškim jezikom, ki ga hoče že prav vsaka podeželska šola uvesti za vsako ceno. Pri tem pa bi lahko na prste prešteli tiste šole, ki imajo strokovno kvalificirane moči za pouk angleščine. Zelo pogosto jo poučujejo učitelji, ki niso dokon-

čali študija in imajo še sami težave z jezikom in sodobnimi metodami pri posredovanju živih tujih jezikov. Da takšen pouk ni dovolj kvaliteten in so rezultati podpovprečni, je povsem jasno. Marsikje pa imajo na šoli strokovnjaka za nemški jezik, toda ker je v »modi« angleški jezik, se mu nikakor nečjeje odpovedati. Tu in tam tudi zato ne, ker je spomin na ljudi, ki so govorili nemško in so nam v bližnji preteklosti prizadejali dosti gorja, še vedno boleč. Eno ne drugo ni dovolj močan činitelj, da bi se zato kvaliteten pouk zamenjal z manj kvalitetnim.

Tudi sicer je precej nerazumljivo, zakaj se vse osnovne šole z vsemi štirimi otepajo nemščine. Res je: angleščina je svetovni jezik številna ena. Toda ali nima nemščina za našega osnovnošolsko izobraženega človeka (večkrat pa tudi za tistega s srednje in visoko izobrazbo) večje praktične vrednosti kot angleščina? Naj navedem samo nekaj dokazov, ki govorijo za to!

Vsem, ki imajo karkoli opraviti s turizmom (gostinci, trgovci itd.), postaja znanje nemškega jezika vse bolj potrebno, kajti iz dneva v dan prvi več nemško govorečih turistov po naših cestah sem in tja. Niti najbolj zakonita trgovina ni več »varna« pred njimi in da našim trgovcem in gostincem resnično manjka znanja nemščine, dokazujejo številni tečaji nemškega jezika pri delavskih univerzah.

Prav tako bo nemščina zelo koristna številnim delavcem, ki zlasti sedaj v novih gospodarskih razmerah ostajajo pri nas brez dela in ga iščejo v tujini, največ v Avstriji in Nemčiji, kjer raste število zaposlenih naših delavcev v desetisočje in bo — čeprav nam to ni ljubilo — prav gotovo še naraslo.

Nadalje: naš obrtnik, naj si bo čevljar ali krojač, si nove vzorce in kroje največkrat poišče v nemških revijah, ki so mu mnogo laže dosegljive kot ustrezne angleške.

Tudi naš televizijski gledalec bo vsaj tako dolgo, dokler bo naša televizija zgolj eksperimentalna s svojim programom, zlasti še ob torkih, rad pogledal, kaj prikazuje avstrijska televizija. Seveda bo tisti, ki bo razumel le vizualni del programa, pomislil na to, da je škoda, ker se v osnovni šoli ni namesto angleščine učil nemščine.

Naj zadostujejo našeti dokazi, ki govorijo nemščini v prid, čeprav bi jih lahko našli še več.

Ce pa hočemo kljub temu z glavo skozi zid, t. j. angleščino za vsako ceno, ali ne bi z njo vsaj tam, kjer so boljši pogoji za pouk nemščine (strokovnjak za nemški jezik ali vsaj v pogovorni nemščini dobro podkovani učitelji, zlasti iz starejših generacij), še nekoliko počakali?

Seveda je pisec teh vrstic prepričan v to, da se stanje, kar zadeva centralne šole in angleški jezik, po objavi tega sestavka ne bo spremenilo, kajti tudi šolniki imamo zelo trdo kožo in nimamo radi, če nam kdo očita, da smo ga polomili. In tudi današnji čas je takšen, da mnogo pišemo, kako bi to in ono moralo biti, konkretnega pa storimo zelo malo ali sploh nič.

Stanko Skočir

Jurij Zdovec

in tudi angleški metodiki mu vrednosti ne jemljejo.

Moderno angleško poezijo, garnirano s pikantnimi pripombami, je serviral Mr. McKinnon, lektor ljubljanske filozofske fakultete, samostojen ustvarjalec ter udeleženec kongresa PEN klubov na Bledu. Nekaterim udeležencem tečaja so se zdele njegove bistroumnosti »preveč prodorne, toda kdo ve, če ni zadaj samo zelena zavist. McKinnonov vpogled v svet poezije je silno globok in njegovo tolmačenje povojnih angleških pesnikov je bilo naravnost očarljivo, kot je možno edinole po bojevitih osebnih doživetjih. Zal smo bili tako neprisravljeni! Bolj kot pri študiju romanopisja in dramatik se je tukaj pokazala potreba, da bi se s programom in materialom seznanili udeleženci znatno pred začetkom tečaja. Ob branju sodobnih angleških pesmi smo se trudoma opotekali po neuhojenih stezah moderne Parnasa in dobili smo kar prehud občutek podrejenosti. Edino tov. Fedori Umekovi, ki je že mnogokrat dokazala globoko ljubezen do poezije, je uspelo obdržati korak z McKinnonovimi izjavami. To je predavatelju vlivalo poguma in se je mimo uradnih seminarjskih ur rad porazgovoril o čemerkoli. Tako je povedal precej pikrih tudi na račun prevodov slovenske in jugoslovanske poezije v angleščino.

Mr. Fries, mladi profesor lingvistik, sin znanega ameriškega

lingvista, je tolmačil moderne poglede na jezikoslovje, t. j. tkzv. strukturalno ali generativno gramatiko. Dobro je, da se seznanimo s sodobnimi lingvističnimi strujami, ki bodo nedvomno pripeljale do napredka v tej znanosti, vendar zlepa ni prilike, da bi spoznali kaj več kot samo njene začetke in zato ostajamo skeptični glede njene vrednosti. To je sicer popolnoma normalna reakcija ob tako revolucionarnih spremembah, ki do tal rušijo stara načela in gradijo nova. Naslonitev na latinsko gramatiko je v angleščini res iluzorna in lahko celo prisiljena, zato je iskanje novih metod nujno. Zlasti dragocena utegne postati, če s svojimi novimi pogledi na zgradbo stavka odpre možnost za tehnično prevajanje tekstov s pomočjo elektronskih močganov. Tudi bi bil študij strukturalne gramatike nedvomno zanimiv, ko bi praktični delavci na šolah ne bili prikrajšani za možnost akademskega poglobljanja v probleme.

Prijetno osvežitve gramatikalnega študija so bila ognjevit predavanja profesorja Markwardta, lingvista z izjemno bučnim temperamentom! Obdaril nas je s svojo brošuro A Common Language, napisal jo je skupaj z Randolphom Quirkom, kjer dokazuje, da sta britanska in ameriška angleščina kljub razlikam še vedno isti jezik. Skozi labirint razlik in dokazov za istost nas je povedel tudi v svojih predavanjih.

Razstavišča naj se tesneje povezujejo s šolami

IUBILEJNA RAZSTAVA OB 60-LETNICI PRVE JUGOSLOVANSKE RAZSTAVE SLIKARSTVA IN KIPARSTVA, V LJUBLJANI, NARODNA GALERIJA, OKTOBER 1965

Narodna Galerija v Ljubljani je predstavila umetniška dela, nastala pred 60 leti in tedaj razstavljena na prvi jugoslovanski razstavi v Čačku. Razstava pomeni dosti več kot zgolj jubilej. Dnevno časopisje poudarja njen kulturni pomen, vse premalo pa dejstvo, da je bila z deli te razstave presežena kvaliteta v smislu zgolj presaditve umetnosti tujih središč na domača tla, da je bila že s to razstavo manifestirana resnična, nesporna, v mnogem samonikla umetniška vrednost del naših ustvarjalcev. Zarjane so bile osnovne silnice, ki jih sledimo v vsem nadaljnjem razvoju jugoslovanske upodabljajoče umetnosti.

To razstavo bi si morali ogledati vsi višji razredi osnovnih šol in obvezno vsi oddelki srednjih šol, tudi strokovnih. Šolska vodstva bi morala za tako razstavo pravočasno planirati kolektivni obisk; že dosedanj je pokazal, da

Fran Tratnik: Zločin

so mnogi doumeli vzgojni pomen prve vsejugoslovanske manifestacije umetnosti.

Ob sodobni stalni konfrontaciji z »našo« sodobno umetnostjo nam ta razstava predstavlja osvežitve, prodre pa more biti mladini zanesljiv potokaz k resničnim našim stremiljem v upodabljajoči umetnosti.

Ko spremljamo desetine in desetine šolske mladine ob razstavljenih delih, izredno zanimanje za dela in njihovo resnično umetništvo, se nehoti vprašamo: ali je bilo doslej dovolj storjenega za popularizacijo naše umetnosti?

Skrb razstavišč je bila doslej premalo dosledna v izgrajevanju svojega fonda umetnin, ki bi vsestrano, kronološko in sistematično dajala mlademu človeku trdnost v spoznavanju spomenikov naše preteklosti in polpreteklosti. Marsikdo bo potarnal, da ni takega prostora, da so občasne razstave trin v peti skrbnemu in stalnemu izboru. Toda z malo bolj radikalnim posegom v program razstavljanja, predvsem pa v prostorsko telo razstavnih prostorov, bi lahko dosegli mnogo več. Seveda bi se morali odločiti: ali bo galerija vzgojna ustanova, ali spomeniško varstvena, ali umetnostno tradicijsko reprezentančna. Svrha bo namreč odločala o posegu v stavbinski prostor sam. Vsem tem svrbam pa ena nefunkcionalna grajena stavba ne more služiti. Kaj nas moti?

Reprezentančni prostori Narodne galerije sprejemajo različne razstave, ki specifično odjeknejo v tej arhitekturi. Razpon razstavljenega gradiva pa zmora biti zelo omejen, če nečemo, da pride do desinhronizacije okolja in razstavljenih del. Ta se znajdejo v neprimernem okolju in odjeknejo po svoje. Medtem ko ima baročno slikarstvo v srednji dvorani okolje kot nalašč, impresionistične slike takega okolja več ne prenesejo. Če bi hoteli preseči zgolj tradicionalnost in redko občasno

reprezentančnost, bi se morali odločiti za radikalni poseg in preurediti to, kar je, s tem pa bi pridobili na razstavnem prostoru, na dinamiki in aktivnosti prostorov. Danes se v teh slika skoro izgubi, se izgubi razstava, se izgubi manifestacija.

Preteklo leto je Narodna galerija pripravila nekaj sistematično obdelanih predavanj iz področja slovenske umetnostne zgodovine. Nekateri šole so posegle po brezplačni pomoči in tehnični obravnavah. Sedaj bi bilo potrebno napraviti korak naprej. Mlademu človeku bi bilo treba posredovati preteklost naše umetnosti manj odmaknjeno in še mnogo bolj vzgojno pretehtano. V mislih imam morda samo v določenih »šolskih dneh« ob vsakem umetniškem delu nameščen komentar s potrebnimi podatki o avtorju, delu, grupi, šoli in oznako dela samega. Šolam bi bilo s tem v zvezi močno olajšano širše zasnovano pedagoško delo. Potrebna bi bila manjša dvorana s stoli, morda projektorjem, kjer bi se med ogledom in po njem pomenili o razstavi, si napravili beležke itd. (mislim na študijski prostor). Vse to bi lahko pridobili, če bi sklenili stopiti korak dalje. Zdi se mi, da tudi izkušnena in občutljiva opazovalca ne bi pri ogledu del motilo tako prizadevanje mladih; delovno vzdušje je namreč potrebno, če se hočemo spoprijeti z mnogokrat nelagodnimi problemi ob razstavljenih delih.

Tako zasnovano delovanje bi zahtevalo formiranje posebnega pedagoškega sektorja, h kateremu bi pritegnili tudi pedagoge na šolah samih. Galerija bi bila lahko pobornik in realizator mnogih v šolskih prostorih neresenih vzgojnih nalog, edino ona ima možnost in s tem nalogo, da živa resničnost umetnosti v delih samih zanesljivo posreduje hvalni mladini.

Igor Pleško

Tomislav Krizman: Jesen

Prof. Dennis, fullbrightovec iz Grčije, znan in priznan metodik, se je že drugič oglašil v Ljubljani ter s svojim vednim nastopom ter globokim poznavanjem problemov budil in utrjeval vero v vrednost in lepoto dela z mladino. Njegova predavanja — brez akademske aureole — prežeta s praktičnimi izkušnjami iz razreda, so bila kot hladilen obliž. Podoben ljubezniv in »praktičen«, a žal zelo kratak nastop je imel Mr. Verner. Mimogrede nam je naročil, naj si ogledamo razstavo ameriškega slikarstva v Mali galeriji, da bi se naslednjo uro o njej pomenili. Tedaj se je izkazalo, da si razstave ni skoraj nihče ogledal. Kot dober učitelj nam je odpustil to »prvo« neposlusnost in nas celo utrdil v zaupanju v klasično goljufijo, češ »kot slabi dijaki bi se morali vsaj delati, kot da ste bili tam...«

Star in hvalevreden običaj s tečajev je, da nas obdario z raznovrstnim gradivom s tečaja. Nekaj tega nam pri delu v šoli prav gotovo koristi. Letos smo mimo običajnih ciklostilnih papirjev in prej omenjene knjižice dobili tudi dva zvezka Forum-a, zelo prijetne ameriške publikacije s prispevki iz literarne in lingvističnega študija.

Kljub temu, da je bil tečaj odlični in tudi najboljši od vseh dosedanjih ljubljanskih, pa tudi zanj velja splošno naravno načelo, da nikoli ni neka stvar tako dobra, da bi ne mogla biti še

boljša. Polnost programa, na primer, je bila delno tudi negativna. Predavanja so bila tako kvalitativna, da bi se hotel udeležencev osredotočiti prav na vsako, zakaj vsako predavanje je bilo polno snovi za našo vsakdanjo rabo in osebno izpopolnitev. Vrh tega so bila zanimiva in živahno podana. Zal pa so bila tudi s tako pestrih področij in na urniku tako prepletana, da je bilo osredotočenje težavno in s bili udeleženci preveč potisnjeni v pasivnost.

Da bi se ogledali takim dobrom nevednostim, bi bilo nemara vredno razmisлити o naslednjem: 1. Predavatelj naj bi bilo raje manj. Njihove predmete naj bi udeleženci študirali bolj poglobljeno in aktivno. »Ali naj bi pisali domače naloge?« je ob podobni debati na tečaju nekdo vprašal. Seveda naj bi jih! Ali pa kake spise pri seminarjskih urah. 2. Udeleženci naj bi dobili vnaprej gradivo ali vsaj naslove, da bi se na tečaj lahko pripravili. 3. Čas tečaja naj bi prestavil na september ali oktober, če je le mogoče tedaj dobiti tuje predavatelje. Udeleženci tečaja so bili od naporov ob zaključku šolskega leta utrujeni, nekateri so celo en dan tečaja zamudili, ker so imeli še delo na šoli. Najbolj ploden čas bi bil jeseni in upam, da bi bilo to celo praktično izvedljivo. Tečaj naj bi bil v tem primeru enotedenski. Vsak učitelj angleščine naj bi se udeležil obvezno vsaj vsakega drugega ali tretjega tečaja. Tako

bi ne bilo prehudo, če bi vsako drugo ali tretje leto septembra dobil en teden »študijskega dopusta«. Sečasa bi se tako zvrstili na tečajih vsi slovenski učitelji angleščine, kar bi bilo brez dvoma koristno in potrebno.

Vse te sugestije so žal čisto privatne.

Kljub naštetim šibkostim tečaja in utrujenosti udeležencev si upam trditi, da so angleški in ameriški predavatelji dobili o nas dovolj pozitivnih vtis. Tega ne omenjam kot samohvalo, ki še nikoli ni bila nič prida, ampak zato, da na tej trditvi zgradim neko zahtevo. Tole namreč: Ali bi ne mogli naši tečajji postati vrata v tujino? Naj so tečajji še tako dobro organizirani, prizadevni, polni in v vsakem pogledu odlični, potovanja v tujino ne morejo nadomestiti. Za učitelja tujega jezika bi moralo biti potovanje v deželo, katere jezik poučuje, normalna stvar. Zal pri nas ni, ampak je že skoraj privilegij, in še ta privilegij mora učitelj dostikrat precej drago plačati. Gospodarske organizacije so do nedavna bogato financirale potovanja svojim direktorjem in agentom ter njihovim ženam in tancem, dostikrat s tako humoristično utemeljiljo, da je Pavliha pa Peter Mzolec pa Jaka Sule niso utegnili sproti speči na raznju. Za učitelja tujih jezikov ponavadi zmanjka denarja. Ne govorim v svojem imenu, saj sem sam dvakrat potoval na tečaj v

CICIBAN:

V tej številki Cicibana sta dve pesmici. Prvo je napisal France Filipič in ima naslov Pesem o trdem orehu. Odlikuje jo vedrina in življenska bližina ter svoboden ritem, ki ne vodi otroke v lajnane (žal pa deluje malo okorno). Vsebinsko je sicer še zanimiva, a ne izpoveduje nobene važne misli. Dejal pa bi, da že precej časa nisem bral v otroških listih tako živahne, vedre, sodobne, če hočete tako »polne« pesmice, kot je druga pesem o Cicibanu. To je Severina Salija Naznanilo gozdu. Imenitno je združil značilnosti modernega sveta s predstavo o živalskem življenju.

Med leposlovnimi proznimi prispevki bi omenil na prvem mestu slovensko ljudsko pravljico o beli kači. Ta pravljica me znova prepričuje, da je ljudska književnost (tudi za otroke) velika književnost. Tudi glede prilika, kako združiti vzgojnost z vsebino, bi lahko bila vzor pisateljem. Kar nekam blizu ljudski govorici se mi zdi Prežihova preprosta in »težka« beseda (odlomek Levi devčje).

Nenavadno saljiva, vzgojno korajžna in nehinavska je črtica Lojzeta Kovačiča Metka je žejna. Na koncu nam je bistra Metka všeč, četudi tako poredno in navihano odgovori učitelji. Res nekako zaveje ob koncu teksta nesimpatično (a koristno) načelo »znajdi se«, toda to zlahka mladi in naivni deklici odpustimo. Vsekakor pa je boljše od vzgojne sentimentalnosti in ganljivosti, ki veje recimo iz črtice Nade Gaborovič Prvo pismo (Mama seže v bolnišnico, sin ji napiše svoje prvo pismo in od sreče hitreje ozdravi). Res je črtica napisana prizadeto, a meni se le zdi nekoliko preveč »operetna«.

Načelo »znajdi se« veje tudi iz sestavka Lojzeta Zupanca Sedem mitraljezov. Tu mi je že nekoliko bolj sumljivo, saj Zupancu partizani niso prav nič naivni, ampak preračunljivi. No, sicer pa prav bodi strahopetnemu kme-

tu, ki so ga nabrisali! V zaključnih nadaljevanjih piše Leopold Suhodolčan o slonu Jumbu. Namišljeni dobri slon se giblje v realnem svetu med realnimi ljudmi. Solsko vzdušje nosreduje spet Smiljan Rozman v Solski tabli, ki pa ne kaže večjega ustvarjalnega napora. Le s hudomušnim, skoraj anekdotskim koncem to kramljanje nekaj pridobi.

Beremo lahko še Dim in putke V. Stanojeviča, Koroške uganke, poljubne sestavke iz narave (Miška Tarman) zgodovine (Tomaž Kalin), Pisma na moj naslov in še kaj.

V Zgodovinski slikanici, ki jo piše Oskar Hudales in ilustrira Savo Sovre, je neljuba slovnična pomota (ednina namesto množine). Te malenkosti bi ne omenjal, če bi že v prvi številki ne bilo pomote, ko je bil zamenjan tekst pod dvema slikama. Na strani petdeset se prav tako vidi tehnična nerodnost (lepljenjesslike). Te drobne motnje pač niso potrebne!

KURIRČEK:

V poeziji je Kurirček spet revnejši. Dve pesmici Neže Maurer sta še komaj vredni objave. Zapeti sta v znanem Jenkovem ritmu. (Sonce in junak; Osamljeno jabolko). Zadnja kitica druge pesmi je že kar preokorno stihotvorstvo. In ali res zasluži tako grafično potencirane naslove? V zvnečih in posličenih rimah nam pripoveduje V. Arhar o belčku, ki je padel s hruške. Vprašujem se, iz kakšne ustvarjalne nuje so nastale te pesmi, ki bi ne prenesle vsaj malo bolj zahtevne selekcije.

V prozi prednjači črtica Mirka Petroviča Na ulici, s sodobno tematiko. To je moderna mladinska proza, ki me nehoti spominja na samega mojstra Hemigwaya in njegove drobne krokijs in črtice. Ugodno lahko sprejememo tudi zgodbo Pot k Izvirkom Frana Roša. Pripovedovanje je preprosto in živo. Vsebinsko in čustveno nas črtica s svojim koncem prizadene. Prav primerna je za šolsko rabo.

Ivo Zorman nadaljuje prozo Ilegali, Sandi Sitar pa Od palca do mezinca junaki. Kot prijetna oblikovna novost deluje v Kurirčku dramski prizor (Leopold Suhodolčan: Večer s kurirčkom). To so teksti, ki jih je najmanj, a bi jih pri šolskem delu nujno potrebovali. No, s Suhodolčanovim tekstom smo si v glavnem le kvantitativno opomogli. Ta stališna neživljenska fantazija pač ne more biti vseh mladim gledalcem. Marsikaj se mi zdi tudi za lase privlečeno zaradi zgodbe pač (kurir, ki bi rad bral še Sneguljico in knjigo o morskih pustolovčinah, ki si želi oranz...). Prizor fantazije si slede brez neke globlje notranje logike in možnosti za asocijacio (pisatelj bi najbrž storil bolje, če bi se omejil na otrokove želje po slavi ali hrani ali otroških igrah in knjigah, tako pa je vsakega nekaj, brez notranje zveze). Vse skupaj pa je napisano nekam blede in brezkrvno, a celo odrsko relativno zahtevno. Vsekakor pa brez dramske napetosti. Za liriko pa spet premalo. Škoda!

Ernest Adamič nadaljuje svoje razgovore o filmu (nemi film spregovori), Janez Govc pa pod okvirnim naslovom Iz vojakovega dnevnika o pripovedovanju starega partizana (Ta vražji mraz).

V Kurirčkovi torbi so objavljene kvalitetni prispevki pionirjev, ki bi sodili tudi na druge strani revije. Učitelji lahko vidijo, kako znajo učenci pisati, če jih ne vklepamo v didaktične klupe. Sledi še Javka za ugankarje in reklama za tri knjige Kurirčkov.

ričkove knjižnice s tiskarskim skratkom.

V tej kvalitetno slabši številki (v primeri s prvo) je uprava sporočila, da je prisiljena zvišati naročnino za dvajset dinarjev. Pa upajmo na boljše čase!

Tone Partljič

Nove knjige

W. Steinberg:

DAN JE ZALJUBLJEN V NOČ

Pri Državni založbi Slovenije je izšel v zbirki »Biografije« življenjski roman o slavem nemškem pesniku minulega stoletja Heinrichu Heineju. Nemški pisatelj Werner Steinberg živo opisuje Heinejevo mladost v Düsseldorfu, kjer se je rodil seznan na s mladeniškim leti, ki niso prinesla mlademu Heineju zadovoljstva v poklicu, dokler ga ne srečamo na univerzi, kjer so ga dogodki potegnili v spopad z okoljem in šolskimi oblastmi. Studij nadaljuje v Berlinu, tu izda pesniško zbirko in zaslovi kot pesnik. A njegova življenjska pot se ne umiri: Heineja zvabi Italija, potem ga pritegne Pariz, vmes so leta mrzličnega ustvarjanja, ljubzenskih srečanj, bledenje, vsakdanji skrbni in otepanja z bedo vse do bridkega, prezgodnjega konca.

Burno življenje velikega pesnika, ki ga je tujina cenila in slavila preko domovino, je opisano privlačno in neposredno. Roman o velikem pesniku romantike, o revolucionarju in nepomirljivem sovražniku licemerstva, zaostanosti in duhovne, pa posvetne avtoritacije bo gotovo pritegnil starejše, ki so prebrali Heinejeve pesmi v originalu in jih še berejo, kakor tudi mlajše, ki so spoznali Heineja v izboru prevedenih pesmi. Roman je poslovenil Avgust Petrišič.

Kurt Pollak: KAKO MEDICINA

POMAGA

Avtorja poznajo slovenski bralci po knjigi »Sodobni domači zdravnik«, ki je izšla pred tremi leti in doživela velik uspeh, saj je bila napisana po najodobnejših načelih medicine in higijene glede na spoznavanje, zdravljenje, prikazovanje in predvsem glede na preprečevanje bolezni. Smiselno dopolnjevanje te knjige je novo delo Kurta Pollaka: »Kako medicina pomaga«.

Knjiga posreduje pregled čez vsa področja medicine, privzema o mnogih zanimivih nadobnostih in razlaga najrazličnejše metode sodobnega zdravstva in zdravilstva. O tem nas pouči že bežen pregled vsebine: Človek in njegovo življenje — Bolezni in njihovi vzroki — Zdravniška diagnostika — Kdaj k zdravstvenemu delavcu? — Kdaj k zdravstveni tehniki — Zdravstveni poklici — Zdravstvo (javna zdravstvena služba, socialno zavarovanje, bolnišnica). Knjiga je posebej zanimiva zato, ker nam pisec nenehno usmerja pogled v prihodnost in nam razvija ne napredke v diagnostiki (spoznavanje bolezni) in terapiji (metodah zdravljenja bolezni).

Knjiga bo brez dvoma mnogo prispevala k naši zdravstveni omilki, zato sodi na knjižno polico vsakogar, posebno še tistih, ki se zanimajo za zdravstveno delavstvo, bo knjiga lahko služila kot priročnik, srednjim medicinskim šolam pa kot odlično učno dopolnilo.

Slobočan Nešović: TUJINA IN

NOVA JUGOSLAVIJA 1941—1944

Srbski publicist S. Nešović je zbral v zbirki knjižniški deli, ki so nastali v zbirki »Biografije« in nas seznajajo s stališči posameznih držav, njihovih vlad, širše javnosti in časopisov do borbe naših narodov, do Titove Jugoslavije. Zbrano gradivo obravnava eno izmed najpomembnejših razdobjev v zgodovini naših narodov, razdobje ljudske vstaje proti fašističnim okupatorjem in boji za novo družbeno in državno ureditev Jugoslavije — dobo ustvarjanja nove Jugoslavije. Gradivo je izbrano in obdelano tako, da daje verno podobo razvojnih etap pri formiranju stalne do vsobodnega boja naših narodov, do dežela NOV in POJ.

Knjigo je izdala Državna založba Slovenije v sodelovanju z beografsko »Prosveto«. Slovenski prevod: Vanda Škodnik.

Janko Kersnik: ZBRANO DELO - I. IN II. KNJIGA

Državna založba Slovenije je ponatisnila prvo in drugo knjigo Kersnikovega zbranskega dela, ki je izšlo v zbirki »Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev«. Ker sta obe knjigi že davno pošli na knjižnem trgu, ni založba ustregla samo želji, ki si žele norčasti občeno držko, temveč tudi drugim, ki cenijo Kersnikovo pripovedno umetnost.

V prvi knjigi Kersnikovega »Zbranskega dela« so objavljene poleg leposlovnih nadpisov še trije daljši pripovedni teksti: Na Zverinah, Lutski ljudje in Gospod Janez. Druga knjiga pa prinaša dva romana: Ciklami in Aviator ter več humoresk. Obe knjigi je uredil in jih opremil s literarnozgodovinskimi opombami dr. Anton Ocvirk.

V priljubljeni zbirki potpisov GLOBUS je izšla nova knjiga:

TIBOR SEKELJ:

DJAMBO RAFIKI

Svetovni potnik in pisec Tibor Sekelj je vodil mednarodno odpravo »Karavano prijateljstva«. Zanimivo in živo je v svoji knjigi opisal pot po Vzhodni Afriki, ki nam jo številne barvne in črnebele fotografije še bolj približajo.

Cena 2200 din

Naslednja knjiga zbirke:

Roman Vlach: ANATOLSKA OBALA

Stanko Klinar

Na konferenci skupnosti gimnazij v Budvi od 7. do 9. oktobra

Razprava o gimnazijah v Jugoslaviji

Na konferenci skupnosti gimnazij so razpravljali o poteh in sredstvih, kako ugraditi gimnazije kot splošno-izobraževalne ustanove v okviru sistema šol druge stopnje in kako ustvariti pogoje, da bi gimnazije prišle s programi, predmetniki, z vzgojnim režimom do skupnejših jugoslovanskih stališč. Poleg tega je razprava tekla o položaju gimnazij ob gospodarski reformi, o vlogi in mestu direktorja in o novih organizacijskih oblikah te skupnosti. Zaradi nekaterih aktualnosti bomo poročali po vrstnem redu, ki bo začel zahtaj.

NOVE ORGANIZACIJSKE OBLIKE

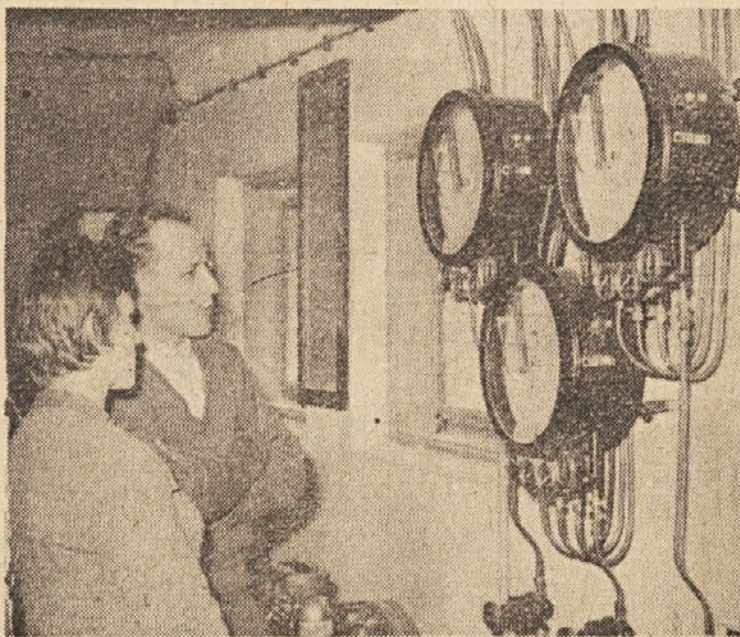
Konferenca je ugotovila, da je dosedanje delo skupnosti doseglo določene uspehe in da je potrebno v bodoče, da se posamezne republiške skupnosti gimnazij trdneje povežejo v predstavniško telo, ki naj bi bilo dovolj elastično in bi lahko nastopalo pri zveznih forumih, ko se odloča o gimnazijah. Zato so ustanovili koordinacijsko telo — predsedništvo skupnosti, katerega člani so vsi republiški predsedniki skupnosti. Ker pa je potreben nekdo, ki naj tehnično vodi delo, je konferenca izvolila direktorja X. beogradske gimnazije Svetomirja Gačiča za sekretarja skupnosti. Nadalje so bili sprejeti sklepi, da bo naslednja konferenca skupnosti jugoslovanskih gimnazij v Sarajevu v aprilu prihodnjega leta, razpravljala pa bo o tistih vprašanjih, ki so še ostala najbolj pereča vprašanja te konference: o enotnosti in raznolikosti učnih načrtov gimnazij po republikah in o vlogi in mestu dijakov v življenju in delu gimnazije.

VLOGA IN MESTO DIREKTORJA

Razprave o vlogi in mestu direktorja so potekale iz potreb, da se utrdi mesto direktorja v sedanjih razvojnih stopnjah samoupravnega dela na šoli. Predsednik skupnosti Črne gore je strnil svoje uvodne misli o tem v ostri formuliran stavek, ki ga posnemamo nekako takole: »Dobro je, če ima direktor polne roke dela, in enako dobro je, če nič ne dela.« S tem je hotel povedati, da v vsem samoupravnem sistemu ni dovoljno precizirano mesto direktorja. Predsednik skupnosti gimnazij Srbije je za njim razvijal te misli: Direktor je med tem, kar se mora uresničiti, in med odporom sredine, oziroma razmer, od katerih je odvisna uresničitev zahtev. Direktor je tisti, ki predstavlja pred zborom najposposnejšo osebnost v šoli. To je dovolj jasno, a premalo je v zavesti, da se po tej bogli mora tudi zbor in ostali predstavitelji direktorju kot kvalificirani za delo. Ti odnosi pa niso dovolj razčiščeni, zaradi tega se dogaja, da nastajajo posebne težave, ki opredeljujejo vlogo in mesto direktorja na šoli in ki skrivajo v sebi negativne pojave, kot so, da se direktor zapre v pisarno in misli, da bo vse delo samo teklo po zakonih samoupravnega mehanizma, ali pa se spušta v stvari, ki so izven njegovih dolžnosti. Iz nerazčiščenih odnosov izvira tudi mnenje, da se ponekde še identificira oca šole z oceno ravnatelja. Mesto direktorja je pač treba opredeliti tako, da bo ta zmogel v tej kompleksni strukturi delitve dela opravljati svojo misijo, ta pa bodi študij znanstveno-vzgojnega dela in skrb za uresničitev znanstvenih dognanj.

O mestu in vlogi direktorja so razpravljali še drugi: direktor V. zagrebške gimnazije je prišel do spoznanja, da bi morali bodoči profesorji dobiti že na fakultetah več pedagoških izkušenj, kajti potem bi se hitreje oblikovali novi vodstveni kadri. Današnji direktor je še vedno preveč zaposlen z organizacijsko-administrativnimi opravili, potem pa se ne smemo čuditi, če postaja pri delu rutinski in če je njegovo pedagoško delo zaradi tega prekratno, premalo sveže. Njegove misli so potrdili še drugi s temi dodatki: direktor mora biti vsestranska osebnost, pri kateri ne moremo ločiti njegovih znanstvenih sposobnosti, pedagoških izkušenj, političnega dela itn. Pri izbiri direktorjev je namreč potrebno upoštevati vse te kriterije, ne pa samo kakšnega, kot se ponekde dogaja. Točnejša opredelitev vloge in mesta direktorja je potrebna tudi zaradi reelekcije.

Direktor sarajevske gimnazije je to še posebej poudaril, ker se je v praksi že pokazalo, da se za vodilna mesta ne potegujejo vedno najboljši in najuspešnejši prosvetni delavci. To je zaskrbljujoče za kvaliteten razvoj šol in bi bilo potrebno poleg opredeljitve vloge in mesta direktorja v novih pogojih dela na šolah tudi poskrbeti za stalnejše strokovno izpopolnjevanje vodilnega osebja. Konferenca je iskala še druge možnosti, kako bi dopolnili sedanjí samoupravni sistem in v njem vlogo direktorja, saj direktor šole ni samo organizator in strokovni usmerjevalec proforskega zbora, temveč je hkrati tudi avtoriteta za dijake, za njihove politične in

Dijaki ravenske gimnazije na obisku v tovarni

druge organizacije, in prav tako se ni moč izogniti dejstvu, da je direktor tudi pred javnostjo osebno odgovoren za kvaliteto dela in ugled šole. Posebno v nekaterih predelih naše domovine se je, kar kot so poročali, pokazalo kot skrajno nerazčiščeno vprašanje vloge in mesta direktorja šole pri razpisih teh delovnih mest. Mnogokje so preudicirali politične kvalitete pred strokovnimi, morebitno perspektivnost kadrov pred donesenimi pedagoškimi izkušnjami in podobno. Takšno stanje je omogočalo vmešavanje od zunaj, tj. zunanji faktorji pa so premo upoštevali specifičnosti dela direktorja in njegove organske vključenosti v celotni kolektiv in v celotni vzgojno-izobraževalni proces. Negativne strani se kažejo tudi v tem, da se ob ocenjevanju perspektiv direktorja na šoli mlajši in sposobni kadri oportunistično izogibajo temu delu, ker menijo, da je takšno prizadevanje osebno uspešno šele pred upokojitvijo, da si zagotovijo boljše pokojninske pogoje.

Cepprav je potrebno poudariti, da je razprava o vlogi in mestu direktorja pokazala, da je potrebno urediti to vprašanje v okviru obstoječega sistema družbenega upravljanja, vendar so se tu in tam čutile tendence, da bi trdnejše postavili mesto direktorja v sprejemljivih pogojih. Tako je nekdo o tem diskutiral približno takole: »Družbeni ugled direktorja je danes močno zmanjšan, ker družba šolo opazuje z izjemnih vidikov. Iz prakse vem, da so mnoge nepravilnosti v podjetjih, ki jih ne vidijo, a o delu vzgojnih ustanov se na široko razpravljajo. V današnjem sistemu demokracije so mnoge odločitve, za katere se bori direktor, brez odziva v kolektivu. Zato mislim, da bi na osnovi prakse bilo potrebno urediti te odnose. Obstoj prevelikega števila forumov na šoli zapleta delo in za kolektivno odgovornostjo se čisto skriva nered, a zanj je odgovoren direktor. Z zakonom se morajo precizneje definirati dolžnosti in pravice direktorja. Direktor je danes brez moči proti slabim delavcem v kolektivu, zaradi tega bi mu morali dati večja pooblastila.«

POLOŽAJ GIMNAZIJE IN GOSPODARSKA REFORMA

Nadalje je konferenca razpravljala o položaju gimnazij ob gospodarski reformi. Referent se je zavzemal, da bi bilo potrebno najti usklajene cene izobraževanja v vseh gimnazijah, kar pa trenutno ni mogoče, ker gimnazije delajo v različnih pogojih. Tako imajo nekatere gimnazije kabine, dobro opremo, praktike. Zaradi tega se je potrebno zavzeti, da šolski skladi financirajo gimnazije po delovnih programih. Pri takšnem financiranju lahko pridejo do veljave vsa veljavna načela: usklajevanje prejemkov prosvetnih delavcev z ostalimi sorodnimi poklici v določenem kraju, razvoj gimnazije, obseg dela in tudi kvaliteta učencev, ki jih gimnazija sprejema in ki jih izoblikuje. Vsakršno ocenjevanje kvalitete

dela šole pa ne more biti postavljeno na kratke roke, temveč na daljša razdobja, ker je povsem očitno, da se rezultati celokupnega dela šole kažejo šele čez leta. Pri izvajanju načel gospodarske reforme je potrebno poleg tega upoštevati še dejstvo, da so se šole ob začetkih izvajanja reforme znašle v neenakopravnem položaju v primeri z drugimi organizacijami. Težave so bile tudi zaradi tega, ker se trenutno močno čutijo posledice dosedanjega stihistijskega in anarhističnega razvoja šolstva na vseh nivojih od osnovne šole do fakultet. Vključevanje gimnazij oz. šol v gospodarsko reformo pa najprej terjajo odpravo vseh dosedanjih pomanj-

soke šole, ne pa v produkcijo, za katero so se šolali, ker so tehnične šole po svoji vsebini postale tehnične gimnazije. Nepravilne tendence pri varčevanju so tudi v tem, da ponekde strpajo v razred do petdeset učencev. Tu ni rezerv, kot jih tudi ni pri uklinanju delovnih mest, zlasti mest vodilnega osebja (pomočnikov direktorjev). V mnogih šolah (tudi gimnazijah) opažajo malomaren odnos do pouka pri tistih predmetih, kjer ni stalnih profesorjev — od tehnične in umetnostne vzgoje do telesne vzgoje. S prihranki na tak način se šola vsekar ne vključuje v skupni družbeni proces, ki ga zasleduje gospodarska reforma. Obravnavali so tudi, ali je pravilno, da so nekatere gimnazije že uvedle šolnino oz. odškodnino za ponavljalce itd.

FINANCIRANJE ŠOLSTVA

Konferenca se je podrobneje seznanila z novimi predlogi za financiranje šolstva. Ugotovila je, da ti predlogi doprinesejo pri izpopolnjevanju dosedanjega sistema, pričakovati pa je, da se s tem ne bodo povsem ustvarili stabilni viri financiranja šol in da se s tem ne bo v dovoljni meri vplivalo na odpravo stihije in anarhije pri sedanjem sistemu šol druge stopnje, pri sedanjem vzdrževanju in razvijanju teh šol. Diskutanti so poudarili, da je potrebno še bolj razviti enakopraven odnos šole do skladov za šolstvo. Pri določanju sredstev šolam pa je treba poleg kritja šolskih izdatkov upoštevati v višini denarja razvoj posameznih šol. Potrebno bi bilo, da bi se skladno z izpopolnjevanjem sistema financiranja šol izpopolnjeval tudi sistem šolstva in šolska mreža in da bi se našel takšen mehanizem prelivanja sredstev med skladi, ki bi ustvarjal bolj enake možnosti za delo šolam v različnih krajih — bogatejših in revnejših. Morali bi si prizadevati, da se omogoči enaki pogoji dela tistim šolam, ki so družbeno upravičene in izogibati bi se morali neopravičenim velikim razlikam, ki sedaj obstajajo. Konferenca se je zavzela, da bi se viri zbiranja sredstev za šolske sklade čim bolj konkretizirali in da bi novi zakon o financiranju začel veljati že z novim proračunskim letom.

Vsa prizadevanja organizatorjev te konference in diskusije so pokazale, da so si udeleženci prizadevali najti takšne rešitve za gimnazije (in tudi za druge šole, ker mnogo stvari ni rešljivih samo za eno vrsto šol), ki bi pomagala izoblikovati takšno gimnazijo, za katero bi lahko trdili, da je potrebna naši družbi. Opozorili pa so na mnoge pomanjkljivosti v našem šolstvu, ki ponekde in v nekaterih primerih v resnici že predstavljajo oviro za naš celokupni gospodarski in družbeni razvoj. Zopet konkretno: na osnovi poročila o uspešnosti verifikacije v Sloveniji je pri udeležencih konference prevladalo mnenje, da je potrebno razširiti izkušnje verifikacije na vse ostale republike in da je tudi verifikacija eden izmed ukrepov, ki naj prispeva k celotnemu razvoju.

-C

Ivan Mihelič osemdesetletnik

80 let je lepa življenjska doba, posebej še za prosvetnega delavca, ki je blizu 40 let posvečal vse svoje sile vzgoji mladega rodu, se prebil skozi dve strahotni vojni in bil deležen še drugih nevarnosti, kot je to primer pri našem jubilaru Miheliču.

Rodil se je v Vidmu ob Ščavnici, učiteljske je dovršil v Ljubljani, prvo učiteljsko mesto pa je nastopil na Kapeli. Nekaj časa je poučeval v Veržuju, ko pa so le-

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

opozarja prosvetne delavce in šole na naslednje publikacije:

Venceslav Čopić
PISANJE
880 dinarjev

Dr. Janko Jurančič
SLOVENAČKI JEZIK
br. 600 dinarjev
800 dinarjev

Dr. Pavel Karlin
DEUTSCH VON A BIS Z
ppl. 800 din

Cene Kopčavar
KAKO JE PRAV
640 dinarjev

Pred izidom so naslednje publikacije:

Dr. Anton Grah
UČBENIK ŠPANSKEGA JEZIKA

Roman Oberlinter
KAKO POMAGATI SLABŠIM UČENCEM PRI UČENJU

Dr. Vid Pečjak
POGLAVJA IZ OBČE PSIHOLOGIJE

Dr. Franc Strmčnik
ANALIZA ŠOLSKIH KAZNI

Zahtevajte knjige v vseh knjigarnah ali pa jih naročite naravnost pri DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE, Ljubljana, Mestni trg 26.

LJUBLJANA, TRDINOVA 3, TEL. 311-542

Vabi prosvetne delavce za PRAZNIK REPUBLIKE

- 5-dnevno avtobusno potovanje na DUNAJ in v PRAGO, reklamna cena 50.000 din, prijave do 5. novembra
- 2-dnevno avtobusno potovanje v TRST in BENETKE, prijave do 5. novembra
- Po želji pripravi programe za ŠOLSKO EKSKURZIJE

Programe in informacije zahtevajte v poslovalnici PUTNIKA v Ljubljani, Trdinova 3, tel. 311 542

NOVI FILMI

Posojamo naslednje poučne filme in filmske risanke:

1590 900 ROK - čb., 190 m.
Delavci tovarne »Obod« v Cetinju govorijo o svojem delu, življenju, težavah in željah.

15 NASEMJE SE, PROSIM! - čb., 120 m.
Objekt fotografirajo aparata silika svet, njegove svetle in temne strani, nasprotja sodobnega sveta: oblike, razkošje in bedo.

16 DIRKA - čb., 120 m.
Dokumentarni film o nezmisljivem športnem duhu. Trenutki resničnega samopremagovanja posameznikov v kolesarski karavani, ki premagujejo gorški prelaz čez Vršič na jubilejni dirki »Po Jugoslaviji«.

71 GODALNI TRIO - čb., 110 m.
Konstrukcija in uporaba violine, viole in violončela.

53 TROBILA - barv., 120 m.
Trobenta, rog in trombon. Njihova konstrukcija in uporaba.

55 TOLKALA - barv., 150 m.
Boben, timpan, veliki boben in dobos, činele, triangel, tamburin ali gajge in kastanjete.

1712 ŽIVLJENJE V STAREM EGIPTU - barv., 340 m.
Film govori o visoki stopnji civilizacije v starem Egiptu. Hieroglifi, papirusi, slike, piramide, grobnice in spomeniki so žive knjižice tisotletne zgodovine dežele ob Nilu.

1590 KITAJSKO GLEDALIŠČE - barv., 220 m.
Prikazuje nekaj izrednih točk tega znanega gledališča, ki je nastalo in se razvijalo v 6.000 letih civilizacije.

191 NOČ MED SREDO IN PETKOM - barv., 120 m.
Silharske slike in teksti iz dnevnika slikarja Detonija.

190 TIFUSARIJA - barv., 150 m.
Risani film na besedilo poeme Jure Kaštelana oživlja halucinacije kolone partizanov, obolenih za pegastim tifusom.

1713 ALI BABA IN 40 RAZBOJNIKOV - barv., 340 m.
Risana pravljica, kombinirana s lutkami po znani povesti.

629 OLLE TORERO - barv., 90 m.
Zagrebška barvna risanka o inženjerju Maski, ki reši ugrabljenega toreodora Miguela in pri tem skoraj izgubi življenje. Naročnice pošljite na naslov: Sava film - posojevalnica, Ljubljana, Trubarjeva cesta 23.

SAVA FILM LJUBLJANA

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije — izdaje strinjalno dnevno med šolskim letom — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 313-722, int. 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Narodna 1, telefon 22-284 — Poštni predal 353-VII — Letna naročnina 600 din, za šole in ustanove 1200 din — St. tek. računa 503/608-16 — Tiska CZP »Ljudska pravica«

RAZPIS

Svet osnovne šole Franca Rozman-Staneta Smartno pri Ljuti razpisuje prosti delovni mesti učitelja na osnovni šoli Smartno — zunanjih oddelkih na V. Stangi in Mamolju:

učitelj — V. Stanga za čas od 15. XI. 1965 do 31. III. 1966;
učitelj — Mamolj za čas od 1. II. 1966 do 29. VI. 1966.
Na razpolago je samsko stanovanje.